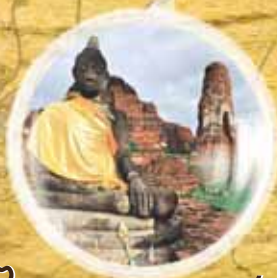

วารสาร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม NATURE AND ENVIRONMENT

วารสารปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2556

Vol. 2 No.2 April - June 2013

น่าน ในสายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง Nan in the Wind of Change

เทศบาลนครเชียงราย เมืองต้นแบบแห่งคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
Chiang Rai Municipality: Model City for Quality of Life and Sustainable Environment

อยุธยาเมืองมรดกโลกภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาอย่างยั่งยืน
Ayutthaya World Heritage City under the Sustainable Development Strategy

ก้าวสู่ไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2556 วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ มีบทความน่าสนใจ พร้อมความหลากหลายในแง่ความคิดเกี่ยวกับความเป็นเมือง อาทิ คอลัมน์เรื่องจากปก “**น่านในสายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง**” บทความบอกเล่าความเป็นเมืองเก่าน่านภายใต้ความท้าทายและการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเพื่อรับมือต่อการท่องเที่ยวและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และบทสัมภาษณ์พิเศษนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่เกี่ยวกับภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นเมืองน่าอยู่ “**เทศบาลนครเชียงใหม่ เมืองต้นแบบแห่งคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน**” นอกจากนี้ยังมีบทความด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อย่างเช่น สถานการณ์โลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลาและพัทลุง ที่ถูกคุกคามจากความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและการใช้เครื่องมือประมงที่เสี่ยงต่อการอยู่รอดในบทความเรื่อง “**โลมาอิรวดีแห่งทะเลหลวงกับความท้าทายต่อการสูญพันธุ์**” หรือ ศักยภาพพลังงานลมในประเทศไทยเพื่อพัฒนาเป็นพลังงานทดแทนใน “**พลังงานลมกับสิ่งแวดล้อม**” และอีกหลายบทความที่เป็นประโยชน์ มีสาระให้ชวนติดตาม

For the second quarter of 2013, several interesting issues of the Nature and Environment Journal are concerned urbanization views such as “**Nan in the wind of Change**” in the cover story column, this issue presented an old city of Nan under challenges and culture conservation for handling tourism and economic development. Next is a special interview with the mayor of Chiang Rai City municipality regarding environmental works to make Chiang Rai City more livable in “**Chiang Rai Municipality: Model City for Quality of Life and Sustainable Environment**”. Moreover, other issues on environment are provided to our readers. For instance, “**Irrawaddy Dolphin To Extinction Challenges**” a story of freshwater Irrawaddy dolphin group in Songkhla Lake that is endangered and high risk of extinction because of environmental degradation and the use of fishery equipment in Songkhla Lake and “**Wind energy and Environment**” an issue telling about wind energy development in Thailand which is an interesting alternative energy for the future. Also more issues to read in our journal.

ที่ปรึกษา: สันติ บุญประคับ, นพดล ชีวะใจ, ดร.วีรวัฒน์ ภูริเดช, พงศ์บุญย์ ปองทอง, / บรรณาธิการที่ปรึกษา: นพดล ชีวะใจ
บรรณาธิการอำนวยการ: ดร.สิริกุล บรรณพงศ์ / กองบรรณาธิการ: พรทิพย์ จัยสิน, พัชรศร การ์ตัน, ดร.วรศักดิ์ พ่วงเจริญ, ดร.อารี สุวรรณมณี, ดร.ภัทรทิพา คันสยะวิชัย, ดร.ภัทรินทร์ ทองสีมา, ดร.เบญจมาภรณ์ วัฒนธงชัย, ดร.ณัฐนิช อัครภูษิตกุล, ดร.นิกร มหาวิน, ดร.ภรณ์วัฒน์ สาขาร / คณะผู้ประสานงาน: นันทิพย์ ศรีวงษ์ฉาย, นิลอุบล ไบปริชี, สรัญญา ธนสัมพันธ์, อัมพร หล่อดำรงเกียรติ, รุจิรา ขวัญสกุล, อรรณกร ฤกษ์วีร์ ดำเนินงานจัดทำพิมพ์
บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด <http://btpublishing.blogspot.com/>
Advisor: Santi Boonprakub, Noppadol Thiyajai, Dr. Raweewan Bhuridej, Pongboon Pongtong, / Advisory Editor: Noppadol Thiyajai / Editor-In-Chief: Sirikul Bunpamong,
Editorial Board: Pornpip Jaisin, Patcharasorn Karatana, Dr. Worasak Phuangcharoen, Dr. Aree Suwanmanee, Dr. Pathratipa Sansayavichai, Dr. Pattarin Tongsima, Dr. Benchamaporn Wattanatongchai,
Dr. Natthanich Asvapooisitkul, Dr. Nikorn Mahawan, Dr. Kollawat Sakhakara / Coordinators: Namtip Sriwongchay, Ninubon Waipreechee, Saranya Thanasamrit, Amporn Lordamrongkiet,
Rujira Khawansakul, Attakorn Rerkviree / Publisher B.T.S press Co.,Ltd. <http://btpublishing.blogspot.com/>

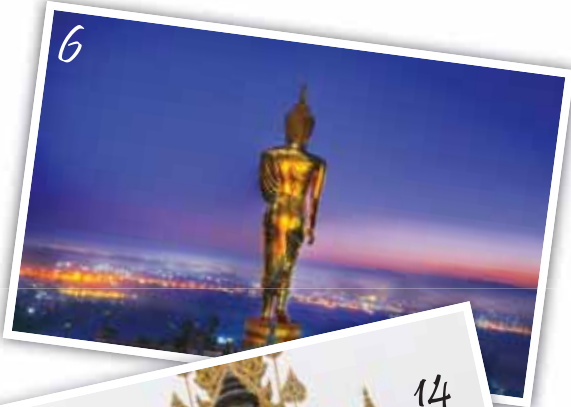
หมายเหตุ: ปี พ.ศ. 2548 เริ่มผลิตรายการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย และเปลี่ยนชื่อเป็น วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ. 2555 หมายเลข ISSN เดิม 1905-0984

Remark: Thailand's Nature and Environment Journal has been published since 2004. The journal name was changed to Nature and Environment Journal in 2012. The previous ISSN was 1905-0984.

Contents

เรื่องเด่น สพ. ONEP NEWS	4
เรื่องจากปก/Cover Story	6
<ul style="list-style-type: none"> ● น่าน ในสายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง 	6
● Nan in the Wind of Changes	
สัมภาษณ์พิเศษ/Special Interview	14
<ul style="list-style-type: none"> ● เทศบาลนครเชียงราย เมืองต้นแบบแห่งคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 	14
● Chiang Rai Municipality : Model city for Quality of life and Sustainable environment	
ส่องโลก/World Focus	22
<ul style="list-style-type: none"> ● พลังงานลมกับสิ่งแวดล้อม 	22
● Wind Energy and environment	
สิ่งแวดล้อมและมลพิษ/Environment and Pollution	28
<ul style="list-style-type: none"> ● อยุธยา เมืองมรดกโลก ภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาอย่างยั่งยืน 	28
● Ayutthaya World Heritage City under the Sustainable Development Strategy	
<ul style="list-style-type: none"> ● การประเมินผลสำเร็จของมาตรการป้องกัน แก๊ส และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีโครงการประเพณีเขื่อน กักเก็บน้ำ (โครงการก๊วคหมา) จังหวัดลำปาง 	34
● The Evaluation of Achievement of Preventive, Corrective and Mitigating Measures for Environmental Impact : the Case of Dam Project (Kiew Kor Mah Project, Lampang)	
<ul style="list-style-type: none"> ● ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ 	42
● Environmental Landscape Management	
● วันสิ่งแวดล้อมโลก	48
สมดุลและหลากหลาย/Balance and Diverse	50
<ul style="list-style-type: none"> ● โลมาอิรวดีแห่งทะเลหลวงกับความท้าทายต่อการสูญพันธุ์ 	50
● Irrawaddy Dolphin To Extinction Challenges	
<ul style="list-style-type: none"> ● วิถีชีวิตชุมชนบ้านปางยาง กับแนวทางการเกษตรอย่างยั่งยืน 	58
● Lifestyle of Ban Pang Yang Community and Sustainable Agriculture	
<ul style="list-style-type: none"> ● วันต้นไม้ประจำปีของชาติ 2556 	66
ก่อนจะปิดเล่ม/Epilogue	67
<ul style="list-style-type: none"> ● ASEAN-WEN (ASEAN - Wildlife Enforcement Network) 	67
เครือข่ายความร่วมมือของอาเซียน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย	

เรื่องเด่น สพ.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมรับเสด็จฯ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาใน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในการเสด็จเป็น องค์ประธานเปิดงานวันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี 2556 ภายใต้แนวคิด Think Eat Save: กิน อยู่ รู้คิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นถ่ายทอด การใช้ชีวิตประจำวันควบคู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556 ณ รอยัล พารากอน ฮอลล์ สยามพารากอน โดยมี นายณพล ธิยะใจ รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับเสด็จฯ พร้อมทั้งมีพิธีประทานถ้วยรางวัลและมอบรางวัลเชิดชูเกียรติสตรีดีเด่น ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) จัดแถลงข่าว เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2556 ณ อาคาร ทส. เรื่อง การเตรียมการ ของประเทศไทยในการกำหนดท่าทีและนโยบายต่อการขึ้น ทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก หากมีการหยิบยกขึ้นใน การประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 37 โดยมี นาย ปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เป็นประธานการแถลงข่าว พร้อมด้วย นายสุรพล ปัตตานี รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นางวิวรรณ ภูริเดช รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดการประชุมการรับฟัง ความคิดเห็นต่อ (ร่าง) กรอบทิศทางการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 23 (4) แห่ง พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในช่วงปีงบประมาณ 2557 – 2559 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2556 ณ โรงแรมริชมอนด์ จังหวัดนนทบุรี โดยมีผู้เข้า ร่วมประชุมจากตัวแทนของหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้าน (ท.ส.ม.) สภาองค์กรชุมชน และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 200 คน วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมดังกล่าว เพื่อทบทวนประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในเชิง นโยบายหรือที่อยู่ในกระแสความสนใจของสาธารณะ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ ความ หลากหลายทางชีวภาพ การกัดเซาะชายฝั่งและริมตลิ่งแม่น้ำลำคลอง การพังทลายของดิน เกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งผลจากการประชุมได้ นำไปใช้ในการปรับปรุงกรอบทิศทางการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมต่อไป

ONEP NEWS

On 5th June 2013 at Royal Paragon Hall, Siam Paragon: ONEP received Her Royal Highness Srirasm, Royal Consort to His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn in presiding over the opening of the World Environment Day in 2013 under THINK, EAT and SAVE concept which emphasized on environmental conservation in daily life. In this event, Mr. Noppadol Thiyajai, Deputy Secretary of the ONEP, the board and ONEP officials gave a welcome Her Royal Highness. Also there was the presentation of Royal trophy and awards to honour outstanding women in environmental conservation.

On 22nd May 2013 : Mr. Preecha Rengsomboonsuk, Minister of Natural Resources and Environment (MNRE) chaired a press conference at MNRE Building. The press conference concerned preparation of the country's stance and policy on registration of Preah Vihear Temple as a World Heritage site that might be mentioned in the 37th ordinary session of the World Heritage Committee. In this regards, Mr. Surapol Pattanee, Deputy Permanent Secretary of the MNRE, Mrs. Raweewan Bhuridej, Deputy Secretary of the ONEP and the board and officials of the MNRE also joined the press conference.

On 22nd April 2013 at Richmond Hotel, Nonthaburi : ONEP held the public hearing meeting on the (draft) environmental fund framework under Section 23 (4) of the Enhancement of National Environment Quality Act B.E. 2535 (1992) for the fiscal year 2014-2016. Approximately 200 participants attended the meeting. They were a representative from several sectors, for instance, government agencies, private environmental organizations, local administrations, academic institutions, Natural Resources and Environmental Protection Volunteer Network (NEV-Net), community organizations and the related private organizations. The main objective of the meeting was to review the significant issues for environmental policies or environmental hot issues such as natural resources management, cultural heritage conservation, climate changes, and natural disasters, biodiversity, erosion of coastal and river bank, soil erosion, sustainable agriculture and environmentally friendly production in accordance with sufficiency economy philosophy and also the country's natural resources and environmental research. The result of the meeting will be considered to further improve the environmental fund framework.

ดร.วรศักดิ์ พ่วงเจริญ²

น่าน จังหวัดเล็กๆ ชายแดนด้านตะวันออกของภาคเหนือที่แวดล้อมด้วยขุนเขาน้อยใหญ่ มีอายุยาวนานร่วมกับสมัยสุโขทัยและล้านนา และผ่านกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ประกอบกับการเข้าถึงพื้นที่ที่เป็นไปด้วยความยากลำบากของเส้นทางคมนาคม การพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จึงเป็นไปอย่างล่าช้า ในทางกลับกัน ข้อจำกัดดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญให้น่านสามารถดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ได้อย่างโดดเด่น ถึงแม้ว่าสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านสังคมอันเนื่องมาจากสงครามการแย่งชิงประชาชนในพื้นที่เมื่อ 40 ปี ที่ผ่านมายุติไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคามจากกระแสการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่น่าจับตามองและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีความล้นเกินและข้อขัดแย้งของปัญหาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความสูญเสียที่เกิดขึ้นไม่ใช่ชีวิต ทรัพย์สิน หรือความเป็นเอกราชและอธิปไตย แต่จะเป็นการสูญเสียซึ่งศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชน

น่าน : ต้นทุนที่หลากหลาย

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าน่านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาติซึ่งแต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมกับบ้านใกล้เคียงบนสองฝั่งแม่น้ำโขงมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้เมืองน่านมีกลุ่มคนหลายเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นได้จากภาษา วัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงงานสถาปัตยกรรมสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าในทุกพื้นที่ 15 อำเภอสามารถตอบโจทย์ด้านการท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย และเมื่อกระชับพื้นที่เข้าสู่บริเวณเมืองเก่าก็น่าจะพบกับแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญ อาทิเช่น วัดพระธาตุแช่แห้งที่เป็นวัดคู่บ้านคู่เมือง วัดภูมินทร์ที่มีจิตรกรรมฝาผนังปูม่านยาม่านที่เลื่องชื่อ ด้วยความสำคัญของพื้นที่บริเวณใจกลางเมืองน่านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2549 ประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าแห่งที่สองรองจากกรุงรัตนโกสินทร์ และเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้พื้นที่เมืองเก่าเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลในเวียง ตำบลคูด้ใส ตำบลนาขาว ตำบลบ่อสวก อำเภอเมืองน่าน และตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย กรอบแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจน น่านยังมีองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับประเทศ ระดับพื้นที่ และระดับชุมชน ดังเช่น คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า น่าน ภายใต้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เมืองเก่า ภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ กลุ่มอัครเมืองน่าน ในขณะที่ระดับชุมชนเข้มแข็งก็มีหลากหลาย เช่น บ้านศรีมหาโพธิ์ รวมทั้งในระดับปัจเจกชน ดังเช่น อาจารย์คำรบ วัชราคม ที่มีความรู้ ความสามารถและมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาของท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไป อาจกล่าวได้ว่า น่านมีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งมีเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้เป็นจุดแข็งที่มีคุณค่าและสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้แปรเปลี่ยนเป็นมูลค่าได้อย่างหลากหลาย

1 ผู้เขียนขอขอบพระคุณ นายสุรพล เจริญสุต นายเทศมนตรีเมืองน่าน และนายสุชนัด พึ่งดิษฐ์ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารแผนและประสานงาน จากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการเขียนบทความ.

2 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

Nan in the Wind of Changes¹

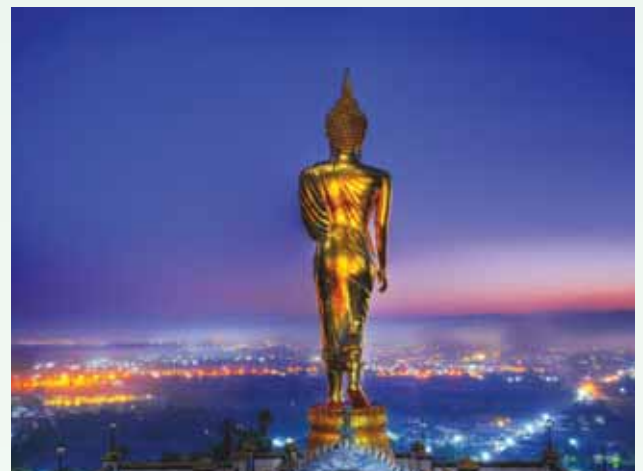
Dr. Warasak Phuangcharoen²

Nan, a small province located on the east border of northern region of Thailand and surrounded by large and small mountains, has a long history that can be dated back since Sukhothai and Lanna periods. It also has been continuously passing the political changes for a long period of time. As the access of the area was restricted due to the difficulty of transportation, the development in the area seems slow. Nevertheless, these limiting factors enable Nan to outstandingly maintain its uniqueness and identity. Although the social insecurity caused by war to usurp people in the area 40 years ago already ended, there are many threats from tourism that should be kept watching and monitoring closely because of the complexity and linkage of problems and stakeholders. The losses that may occur will not be human life, properties, independence and sovereignty, but there will be the loss of art, culture, tradition and people's way of life.

Nan : Resource – abundant province

It is undeniable that Nan is one of the highest potential areas for tourism development as there are many natural tourist attractions especially National Parks which have their own distinctive characteristics. Furthermore, the long economic and social relations with neighbouring countries on both sides of Mekong River results in diverse ethnic groups and cultures living in Nan. This reflects in languages, cultures, cultural arts including important architectures. It could be said that all 15 districts of Nan province are able to meet variety tourism demands. Focusing mainly on old town of Nan, for instance, there are many important cultural resources such as, Wat Phra That Chae Haeng which is a respectable temple of Nan; and Wat Phumin which has reputable mural painting of Pu Man Ya Man With the importance of city centre of Nan and Wat Phra That Chae Haeng historical area, on 28th April 2006, the Cabinet declared this area to be the 2nd old town conservation and development area after the 1st area which is Krung Rattanakosin Old town. Moreover, on 1st May 2012, the Cabinet approved the old town of Nan to be designated area for sustainable tourism which covers 5 sub-districts namely, Nai Wiang sub-district; Du Tai sub-district; Na Sao sub-district; Bo Suak sub-district of Muang Nan district and Muang Tuet sub-district of Phu Phiang district.

Apart from various tourist attractions and clear management framework, Nan also has many organisations working on environmental conservation and sustainable tourism at country, local and community level. They

are, for instance, Sub-committee for the Conservation and Development of Nan's old town under Committee on Conservation and Development of Rattanakosin and Old towns, Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organisation); local administrations which play an important role in environmental conservation and management in the old town; people sector that participate in natural resources and environmental management such as Huk Muang Nan group; many strong communities for example, Sri Maha Pho village; and individuals such as teacher Kumrop Watcharakom who has knowledge, ability and plays a significant role in art, cultural and local knowledge conservation. It could be said that Nan obviously has natural resource asset, social asset, and art and cultural asset as well as tools and mechanisms for natural resources and environmental management. These are strong points which are valuable and can be developed to provide revenue.

¹ Writer would like to thank Mr. Surapol Thiensut, Mayor of Nan Municipality and Mr. Suksan Pengdit, Executive Director of Planning and Coordination, Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organisation) for providing information to this article.

² Environmentalist, Senior Profession Level, Natural Resources and Environmental Management Division

น่านในสายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดน่าน เช่น การเปิดจุดผ่านแดนเพื่อการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน การขยายเส้นทางการบินของสายการบินต้นทุนต่ำ รวมทั้งเส้นทางคมนาคมตามกรอบการพัฒนาอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นการเปิดพื้นที่จังหวัดน่านเพื่อการท่องเที่ยวได้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาประสบกับแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอก ปัญหาภายในที่เป็นปัญหาเดิมๆ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขให้บรรลุได้ คือ การบุกรุกพื้นที่ต้นน้ำเพื่อทำการเกษตร แต่ภัยคุกคามจากภายนอกที่สำคัญ คือ สิ่งแปลกปลอมทางวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับนักท่องเที่ยวจัดเป็นภัยร้ายที่ค่อยๆ รุกคืบและแทรกเข้าไปสู่กิจกรรมทางวัฒนธรรม นายสุสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารแผนและประสานงาน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ตั้งข้อสังเกตถึงสัญญาณอันตรายที่เริ่มมีขึ้นในชุมชน คือ เสี่ยงระงับจากหอบสูงในแต่ละวัดที่พระแข่งขันกันสร้างกำลังมาแทนที่เสียกลองปฐา การทรม้าพระธาตุ การลอยโคมซึ่งไม่ใช่วัฒนธรรมของคนน่าน แต่วัดต้องการเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับการแข่งเรือ

“...เรือแข่งเมืองน่านรุ่นใหม่จากม้งกรกลายเป็นจิ้งเหลน เรือน่านเมื่อก่อนจะสวยงาม หวังอนท้ายงอน ชาวบ้านจะแข่งกันอย่างสนุกสนานหลังจากการถวายสลากภัตรที่วิหารหลวงวัดพระธาตุช้างค้ำ ถวายเสร็จแล้วก็พายเรือแข่งกัน...แต่หลังๆ นำเอาวัฒนธรรมภาคกลางมา ก็เป็นการแข่งพนันกัน เพื่อเอาเงินรางวัลจากเรือสวยๆ แต่พายช้าก็ปลดหัวเรือจากโค้งงอนก็ลาดลง...”

เมื่อมีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องรูปแบบเรือจึงเปลี่ยนไป รวมทั้งการเบียดขับคนในพื้นที่ออกจากวิถีการแข่งเรือ เมื่อวัดอยากชนะก็นำคนจากนอกหมู่บ้านมาเป็นฝีพาย สิ่งที่มาคือความรู้สึก “ไม่สนุก” ของคนรุ่นเก่าที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสายน้ำน่าน ความรู้สึกโหยหาอดีตและความพยายามในการ “เรียกคืน” ความสุขเริ่มส่งสัญญาณว่าหากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ประเพณีและวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน รากเหง้าและความเป็นตัวตนก็จะถูกกลืนไปทีละน้อยจากวัฒนธรรม “นำเข้า” เพื่อตอบสนองกับรายได้ระยะสั้นที่ไม่ยั่งยืนจากการท่องเที่ยวเท่านั้น

ทางออกของปัญหา

ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การนำจุดแข็งที่มีอยู่ไปหนุนเสริมกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนในการพัฒนา ในขณะที่เดียวกันก็สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน รวมทั้งแก้ไขปัญหาดั้งเดิม ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่มีอยู่โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

นายสุรพล เอียรสูตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน
Mr. Surapol Thiensut, Mayor of Nan Municipality

● การสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

นายสุรพล เอียรสูตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน ได้ให้กรอบแนวทางที่สำคัญ คือ คนน่านจะต้องนำความเป็นตัวตนที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญมาใช้ในการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามจากภายนอก โดยสามารถแบ่งได้เป็น 5 มิติ ดังนี้ 1) มิติความภูมิใจ การเป็นคนน่าน ที่ครอบคลุมทั้งการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน 2) มิติด้านการแต่งกาย โดยนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การส่งเสริมการนุ่งซิ่นมาทำงาน การใช้ผ้าลายน้ำไหล ถึงแม้ว่าน่านจะมีหลากหลายวัฒนธรรม หลายชนเผ่า แต่ขอให้รักษาวัฒนธรรมที่เป็นตัวตน และเกื้อกูลกัน 3) มิติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การส่งเสริมการบริโภคอาหารเฉพาะถิ่น นอกจากจะเป็นการดำรงไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรมแล้ว ยังเชื่อมโยงไปถึงมิติความมั่นคงด้านอาหาร ลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก รวมทั้งลดรายจ่าย สร้างรายได้ 4) มิติด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ต้องสืบค้น อนุรักษ์ จัดเก็บ และถ่ายทอด ในขณะที่ท้องถิ่นมีความรู้ด้านดนตรี พิธีกรรมทางศาสนาต้องศึกษาในเชิงกว้างและเชิงลึก รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับทุกนโยบายที่แฝงเร้นในศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้น ดังเช่น กลองปฐา ที่มีข้อห้ามและข้อกำหนดที่ร้อยรัดอย่างชัดเจน การส่งเสริมครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชุมชน สังคม และของประเทศ 5) มิติด้านสถาปัตยกรรม การอนุรักษ์และการสืบทอดการเป็นสล่าพื้นบ้านที่แสดงออกโดยผ่านทางอาคาร บ้านเรือน รวมทั้งสิ่งก่อสร้างทางศาสนา

3 ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 ซึ่งเห็นว่าพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2547 น่านมีพื้นที่ป่าไม้ 5.3 ล้านไร่ แต่ในปี พ.ศ. 2552 พื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือ 5.0 ล้านไร่ ในขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยพบว่า ในปี พ.ศ. 2547 มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 3 แสนไร่ และเพิ่มขึ้นเป็น 9 แสนไร่ ในปี พ.ศ. 2553 การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ได้ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม มีการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตร การชะล้างพังทลายของหน้าดิน เป็นต้น

Nan in the Wind of Change

Current development in Nan, for example, the opening of border for trading and exchanging goods with neighbouring countries; route expansion of low cost airlines and transportation that will be constructed in the future under the framework of Greater Mekong Sub-region (GMS) will result in more tourism favourable circumstances in Nan province. As a consequence, opportunities for economic development of this area will be created.

Nonetheless, Nan has faced many pressures from both internal and external factors. The crucial internal problem that has not been solved yet is deforestation in upstream area for agriculture³. Meanwhile, the vital external threat is “alien” cultures from tourists that can gradually infiltrate and embed in Nan’s cultural activities. Mr. Suksan Pengdit, Executive Director of Planning and Coordination, Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organisation) or DASTA observed the danger signs that had begun in the community, for instance, the noise from bell towers in temples, which monks competing with each other to build, is replacing the noise of Puja drum; clothing of Buddha’s relics; and lantern releasing into the air which are not Nan culture. The same is true in boat racing. These are the result of temples’ effort to satisfy tourists.

“...the characteristic of Nan’s racing boat is changed from dragon to iguana. In the past, racing boats were beautiful and bows with both ends of boats were curved. Villagers had a fun boat racing after Slakapat consecration at the Grand Hall of Wat Phrathta Changkham....However, recently, the culture of boat racing from central region of Thailand has been adopted, they bet on the races.

The curved bows of admirable but slow boats have been changed to be flat...”

When bets involve, the characteristic of of boat are changed. Also, local people are ousted from the race as the outsiders replace their oarsman positions. This is because the temples want to win. Consequently, the old generation whose lifestyle is bound to the Nan River feel “unhappy”. The sense of nostalgia and effort to restore happiness signal that if relevant sectors do not concentrate on the conservation of community’s traditions and cultures, root and identity will be gradually governed by “foreign” cultures in order to satisfy short and unsustainable income from tourism.

Finding Solutions to Problems

The crucial thing in preparing to cope with flow of external changes is using the strong points of Nan Province to support upcoming opportunities in order to drive the development. In the mean time, immune system of the community should be created and the internal problems which are the weak points should be solved. The operational guidelines are as follows:

● Cultural Immunisation

Mr. Surapol Thiensut, Mayor of Nan Municipality provided a significant guidance which is that people in Nan should bring their identities that are one of the strong points in preparing to encounter with the external threats. This can be divided into 5 dimensions as follows:

- 1)** Pride of being Nan people dimension. This include the usage of Nan’s speaking and writing language.
- 2)** Dressing dimension which should be adapted to use in daily life, for example, promoting to wear the northern style wrap-around skirt to work and the use of Pha Lai Nam Lai (traditional Nan’s hand waving cloths). Even though there are various cultures and tribes in Nan, the cultures that show their identities should be conserved and able to advocate each other.
- 3)** Daily life dimension such as promoting local food consumption to preserve the traditional ways of life . It also links to food security dimension as it reduces the dependency of external resources and living costs, but increase income.
- 4)** Art, culture, tradition and local knowledge dimension. These things have to be investigated, conserved, collected and transferred. Meanwhile, musical knowledge and religious

3 Information from State of Environment Report 2011 indicated that forest area in Nan had been reduced continuously. In 2004, there were 5.3 million rai of forest area in Nan, but in 2009, forest area decreased to be 5.0 million rai. While maize cultivated area was increasing. In 2004, the cultivated area in Nan was 300,000 rai and rose to 900,000 rai in 2010. There were several impacts from the deterioration of forest area such as flood and draught; water quality degradation and soil erosion.

นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผอ.ฝ่ายบริหารแผนและประสานงาน (อพท.)
Mr. Suksan Pengdit Executive Director of Planning and Coordination, DASTA

ในขณะที่นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ กล่าวว่า ภาควิชาซึ่งเป็นผู้ครอบครองแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญ จะต้องรู้เท่าทันกับภัยคุกคามที่มาพร้อมกับธุรกิจการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องระมัดระวังและต้องคิดให้รอบคอบต่อการกระทำต่างๆที่เกิดขึ้นภายในวัดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือรู้แต่ไม่ให้ความสำคัญ อาทิ “การรื้อ ทับทิม หรือ การเปลี่ยนรูปทรงให้มีความแตกต่างไปจากเดิม” หรือการบูรณะโดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมรวมทั้งการพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่างๆเพื่อหวังผลกำไรหรือสมณศักดิ์ดังเช่นในหลายวัดในพื้นที่ภาคกลาง เพราะการกระทำดังกล่าวจะเป็นตัวเร่งให้เกิดการสูญเสียของแหล่งวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ หากวัดไม่รักษา และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เครื่องมือต่างๆที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีที่ดีงามที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางก็จะสูญสลายไป ปัญหาที่จะตามมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน ปรวิราว และมีระยะห่างเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการคือ การถวายเป็นบุญให้กับพระสงฆ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

● การนำศักยภาพของชุมชนมาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดน่านมีเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง โดยอาจจะเริ่มตั้งแต่จุดเริ่มต้นและจุดหมายการดำเนินการที่แตกต่างกันแต่ส่วนใหญ่ก็เพื่อความกินดีอยู่ดีของคนในชุมชนน่าน การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่เรื่องยาก ปัญหาที่สำคัญคือ หน่วยงานภาครัฐอย่าไปกดดัน อย่างนำสิ่งที่ขัดแย้งกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนไปแนะนำหรือส่งเสริม นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ กล่าวว่า ความยั่งยืนของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนน่านลงมือปฏิบัติเอง ดังเช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนต้องให้ชุมชนทำเอง ได้ประโยชน์เอง โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงและคอยให้คำปรึกษา ตัวอย่างความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ บ้านศรีมหาโพธิ์มีองค์ความรู้ของชุมชนเป็นทุนที่สำคัญ ขณะนี้

ปูมาน ย่ามาน ภาพจิตรกรรมฝาผนังอันมีชื่อเสียง
Pu Man Ya Man, The reputable mural

ได้ยกระดับเป็นต้นแบบการเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะมีการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่ต้องเร่งสร้างสำหรับชุมชนอื่นๆ คือ การสร้างผู้นำที่มีความเข้มแข็ง สามารถนำภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป รวมทั้งต้องยกระดับความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างสมดุลทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน ดังนั้น การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดจากการท่องเที่ยวคำตอบสุดท้ายจึงขึ้นอยู่กับชุมชนว่าจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนได้อย่างไร และผู้นำจะนำลูกบ้านไปทางทิศทางใด

● การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน

นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ กล่าวว่า อพท. ได้น้อมนำแนวทางตามพระราชดำริมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยหลักการที่สำคัญคือ คนหิวอย่าให้ปลา ให้เบ็ด ปัญหาได้ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ต้องนำผู้รู้มาปรึกษาหารือ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่การมีจิตสำนึกในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การสร้างตัวตน และการปลูกจิตสำนึกของคนน่านอย่างเดียวไม่พอ นักท่องเที่ยวต้องร่วมด้วยให้สื่อรู้ เข้าใจ และเคารพความสัมพันธ์และผูกพันของคนกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้มนต์ดำรงความเป็นเมืองน่าอยู่มากกว่าที่จะถูกมองเป็นเพียงสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการทางธุรกิจท่องเที่ยวในระยะสั้นเท่านั้น

นอกจากนี้ การบูรณาการความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ เน้นย้ำว่า เวลาทำงาน อพท. จะนำเอา “แผนเมืองเก่า” ที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำไว้ มาถอดเป็นแผนปฏิบัติการโดยถามชาวบ้านว่าจะทำอะไร แล้วเติมเรื่องการท่องเที่ยวด้วย ถ้าทำไม่ได้ก็ถอดออก ดังเช่น หอค้า มีเป้าหมายที่จะนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี อย่างไรก็ตาม มีหน่วยงานจำนวนมากจะขอใช้พื้นที่ดังกล่าว ทำให้เป้าหมายเปลี่ยนไป

ceremonies should be studied in both breadth and depth. Additionally, stratagems in the cultural arts should be emphasised such as Puja drum that has a clear and strict prohibitions and requirements and promote local-wisdom teachers who are the important human resources of community, society and country. 5) Architecture dimension. For instance, the conservation and inheritance of folk artists, which is clearly seen in buildings, houses and religious structures.

In addition, Mr. Suksan Pengdit stated that religious sector which owns the significant cultural resources has to be aware of external threats from tourism business. In the meantime, this sector has to pay more attention to all activities occurred in the temple whether they are unintention or ignorance. **“Dismantling, demolishing or shape converting to be different from the original”**; restoring without technical knowledge to determine the appropriate style including any building development for money or monk’s title as the same as many temples in central region, for instance, will accelerate the loss of key cultural resources which significance to both local and national levels. If “temples” do not preserve and are not aware of the changes, tools which have been created to promote good relationship between people in society, local wisdom, and great traditions inherited from generation to generation in the temple will be disappeared. Consequently, relationship between home-temple-school will be broken and torn a part. Thus, the process that needs to be escalated is to educate monks to have knowledge and understanding of cultural environment conservation.

● Using Potential of Community to Drive Conservation

It cannot be denied that the people networks in Nan area are strong. Although the main ideas and operational objectives of these networks might be different, mostly they aim for enhancing of social well-being in Nan community. Therefore, solving problems in communities is not difficult. Nevertheless, the main problem is pressure from government agencies. So, they should not suggest or promote things that conflict with local tradition and culture. Mr. Suksan Pengdit explained that the sustainability of projects or activities occurs when local people in Nan operate by themselves. For example, promoting tourism in community has to be done by local people; then, receive their own benefit while government agencies only support for monitoring and consulting. The success

example is Sri Maha Pho village where local knowledge was key asset. Currently, it is promoted to be learning model of waste management which has been featured in mass media. Nonetheless, the important things that other communities should create are the strong leader who is able to bring local knowledge and use it to confront changes in economic and social context. Another vital thing is expanding knowledge in order to establish balance in environment, economy and society. For this reason, to cope with the change from tourism, the final answer will depend on the community that how they can develop sustainable tourism and in which direction that leaders will steer their community.

● Integrated cooperation of All sectors

Mr. Suksan Pengdit said that DASTA applies His Majesty the King’s initiative to create close relationship with community. The main principle of this guideline is if people are hungry, do not give them fishes but give them fishing gears. If there are any problems that communities cannot solve by themselves, they should bring in experts to consult and seriously promote public participation in order to build awareness of cultural heritage conservation. However, establishing identity and awareness raising is not enough. Tourists participation in cultural heritage conservation must be promoted. They have to understand and respect the relationship and attachment between people and cultural resources in order to maintain Nan as a good city for living, rather than being considered as a product or service for short-term demand in tourism business.

Moreover, the integrated cooperation of all related sectors in cultural tourist attraction management is sensitive due to the involvement of interest groups especially government agencies. Mr. Suksan Pengdit emphasised

ดังนั้น การติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนต่างๆ ที่มีอยู่ วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการแปลงไปสู่การปฏิบัติ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งร่วมมือ ร่วมใจ เร่งผลักดันให้นโยบายและแผนต่างๆ เหล่านั้นบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ นอกจากนี้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาและหาทางแก้ไข คือ นโยบายและแผนต่างๆ ที่มีอยู่จะเดินหน้าได้อย่างไร หากกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและแผน ไม่ให้ความสำคัญกับเครื่องมือในการบริหารจัดการดังกล่าว

บทส่งท้าย

เป็นเวลากว่า 700 ปีที่นานได้บันทึกเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นผ่านทางภาษา การกิน การอยู่ สถาปัตยกรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับโบราณสถานมาอย่างยาวนาน นานจึงไม่เพียงพื้นที่ที่มีองค์ความรู้ที่หลากหลายสามารถสืบค้นและนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ ทางสังคมและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่เป้าหมายของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งภัยร้ายที่แฝงตัวมากับธุรกิจการท่องเที่ยวที่จะเข้าร่วมใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ทับซ้อนของคนหลายกลุ่มแต่ต่างวัตถุประสงค์ การท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบจึงเป็นแรงกดดันที่กระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และ

สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทางออกของปัญหาอาจเริ่มจากการศึกษาค้นคว้า และถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอยู่ในชุมชนไปยังรุ่นลูกหลาน การถ่ายทอดความรู้ให้กับพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเป็น“เจ้าของ”แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการเป็น“เจ้าบ้าน”ที่ดี การสร้างความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ การบูรณาการความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้อาจไม่ใช่เรื่องยากที่จะดำเนินการ แต่การที่จะทำให้บรรลุผลได้ในระยะเวลานานสันนั้นว่าเป็นความท้าทายของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

เดชรัตน์ สุขกำเนิด (2554) วิถีเมืองที่เกื้อกูลชนบท ใน ชนบทกับเมือง สู่ความอยู่ดีมีสุข หจก. ภาพพิมพ์ กรุงเทพฯ หน้า 69-90.

สามทหาร (2556) ร้อยเรื่องเล่า: ศิลปะ-ประเพณีที่ (เกือบ) หายไป มติชนสุดสัปดาห์ 17-23 พฤษภาคม 2556 ปีที่ 33 ฉบับที่ 1709.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2554) การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน, รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ หน้า 278 – 286.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2556) รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2555) ครม. มีมติประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวคิด Creative Economy 01/05/2012 <http://www.dasta.or.th/th/News/detail_news.php?ID=1547&Subject=datanews>.

อนุรัตน์ วัฒนวงศ์สว่าง ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา (2553) เที่ยวทั่วไทยไปกับ “นายอรบรู” น่าน แซงเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์ แดนดินส้มสีทอง เรื่องรองพระธาตุแช่แห้ง สำนักพิมพ์สารคดี กรุงเทพฯ.

that in operation, DASTA normally adopts “the old town plan” that was conducted by the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) as the action plan to survey local people’s opinion on the subject they would like to operate and add tourism to check the feasibility. It will be removed if it cannot operate. For instance, Haw Kham where initially was intended to use as historical learning centre. As there were many organisations requested to use that area, the main purpose was changed.

Matters that need urgent consideration are monitoring and evaluating current policies and plans; analysing problems and difficulties in transforming policies and plans into practices in order to establish solution guidelines for problems; and cooperating, uniting and escalating policies and plans to meet the defined goals and objectives. However, issue that is needed to be considered and solved together is how to bring policies and plans into practices when responsible organisations do not pay more attention to those management tools.

Summary

More than 700 years that Nan has recorded the changes through language, daily consumption, ways of living, architecture, custom, tradition, traditional ways of life and local wisdom including lifestyle that has been long bound to archaeological sites. Nan is not only the area that has diverse knowledge that is able to be searched and set as example for learning and understanding evolution in politic, economy, social and culture, but also the attractive destination for many tourists.

In preparing for dealing with the wind of changes and threats from tourism business which many groups that have different objectives will exploit the overlap

area, unsustainable tourism is the pressure to natural resources, environment, economy and society particularly people’s lifestyle and well-being. The solution of this problem may begin with searching and transferring knowledge such as cultural art, tradition, lifestyle and local knowledge in the community to next generation; educating monks who are the owner of cultural tourist attractions; enhancing capacity building for community especially by establishing knowledge and understanding about being the owner of cultural tourist attractions and being a good host; creating equity to access economic opportunities; enhancing integrated cooperation among interest groups; and monitoring and evaluating relevant policies and plans. These might not be the difficult solutions but to make them success in the short timeline is the crucial challenge of government agencies that are responsible on these issues.

References

- Decharut Sukkumnoed. 2011. Urban Way that Supports Rural in Countryside and City to the Well-being. Parb Pim Limited Partnership. Bangkok. Page 69-90.
- Samtaharn. 2013. Hundred Stories: Art – Culture which (might) be lost. Matichon Weekly Magazine 17-23 May 2013 No. 33 Volume 1709.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. 2011. Change of Land Usage and State of Environment in Nan. State of Environment Report 2011 Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. Bangkok. Page 278-286.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. 2013. State of Environment Report 2011 Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. Bangkok.
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organisation). 2012. The Cabinet Declared the Designated Area for Sustainable Tourism in Accordance with Creative Economy Concept 01/05/2012.
http://www.dasta.or.th/th/News/detail_news.php?ID=1547&Subject=datanews
- Anurat Wattanawongsawang and Sirisak Khumraksa. 2010. Travel in Thailand with “Mr. Robru” Nan: Reputable Boat Race, Black Ivory City, Mural Painting Wat Phumin, Land of Golden Oranges, Shining Wat Phra That Chae Haeng. Sarakadee Press. Bangkok.

เทศบาลนคร

เชียงใหม่

เมืองต้นแบบแห่งคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

โดย : กองบรรณาธิการ

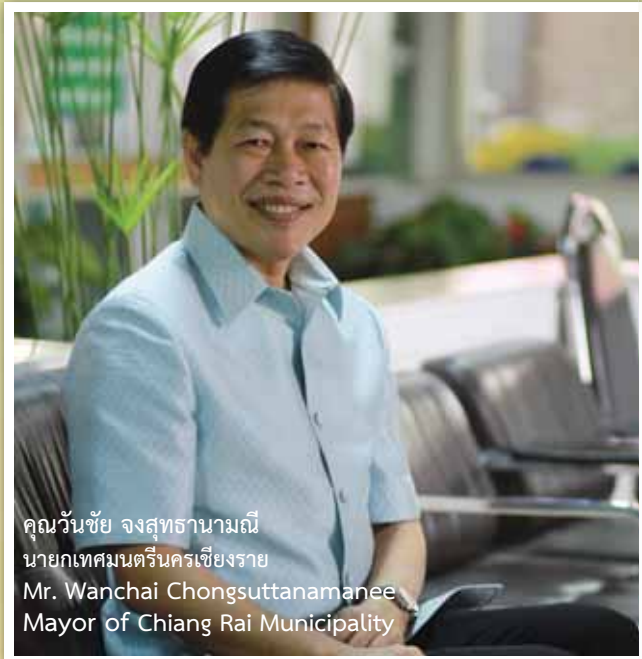
เชียงใหม่ ดินแดนที่มีประวัติศาสตร์และความงามของศิลปวัฒนธรรมล้านนาสืบทอดมาอย่างยาวนานกว่า 700 ปี มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความเขียวขจีของแมกไม้ นับเป็นเสน่ห์ของเชียงใหม่ที่ทำให้ผู้มาเยือนหลงใหล จากการที่เชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวและผู้คนมาจำนวนมากจึงมีนักลงทุนทั้งในท้องถิ่นและต่างถิ่นสนใจมาประกอบธุรกิจในเมืองเชียงใหม่ ด้วยเหตุนี้การจะรักษามนต์เสน่ห์แห่งเมืองเชียงใหม่พร้อมกับการพัฒนาและการอนุรักษ์ธรรมชาติจึงเป็นภาระที่หนักยิ่ง อย่างไรก็ตามด้วยความมุ่งมั่นผนวกกับความตั้งใจและวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience) ซึ่งเมื่อปลายปี พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมา โครงการนี้ได้รับเลือกจากคณะกรรมการ Guangzhou International Awards for Urban Innovation ให้ได้รับรางวัล Guangzhou Awards

จากเรื่องราวความสำเร็จของเทศบาลนครเชียงใหม่ในการเป็นเมืองต้นแบบที่ดีของคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน กองบรรณาธิการวารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงขอนำมาเรียบเรียงเสนอท่านผู้อ่าน โดยคุณวันชัย จงสุทธนามณี นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ และ คุณสุรณิธย์ อ่องพะ ปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้ให้เกียรติสัมภาษณ์บอกเล่าเรื่องความสำเร็จดังกล่าว รวมทั้งเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลและเยี่ยมชมกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ ซึ่งล้วนมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ยิ่ง

จุดเริ่มต้นก้าวสู่เมืองต้นแบบด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการเมืองที่ดีจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีความภูมิใจ และรักถิ่นฐานของตน ซึ่งภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมเป็นงานหนึ่งที่สำคัญที่ส่งเสริมความเป็นเมืองน่าอยู่ด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะใช้ระยะเวลานานในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของเมือง ทั้งการจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสีย การปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง แต่เทศบาลนครเชียงใหม่ก็สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดีและต่อเนื่องมานานหลายปี

นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ คุณวันชัย จงสุทธนามณี กล่าวถึงที่มาของงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ทำมาว่า “...เทศบาลนครเชียงใหม่ต้องขอขอบคุณสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (ชื่อเดิม) ตั้งแต่สมัยอยู่กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ที่ร่วมงานกันมานานกว่า 10 ปี จากภาพรวมของเชียงใหม่ในอดีตถึงปัจจุบันจะเห็นว่าคณะผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ล้วนตั้งใจทำให้เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่ดีด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเรียนรู้จากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมระหว่างให้การสนับสนุนแก้ไขปัญหาขยะด้วยวิธีการฝังกลบ การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถนำไปใช้งานได้เป็นอย่างดี ซึ่งการทำงานที่ผ่านมาทำให้เกิดแนวความคิดการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ให้แตกต่างจากเมืองอื่นๆ ที่กำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มจากการจัดทำวิสัยทัศน์ 2020 โดยประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม แสดงความเห็น ประกอบกับบุคลากรของเทศบาลนครเชียงใหม่ก็ใส่ใจด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นทุนอยู่แล้ว จึงทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น...”

คุณวันชัย จงสุทธนามณี
นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่
Mr. Wanchai Chongsuttanamanee
Mayor of Chiang Rai Municipality

คุณวันชัยยังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้ร่วมคิดร่วมกับประชาชน

“...การให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้พยายามขับเคลื่อนตามความต้องการของประชาชน ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ถือเป็นบริบทหนึ่งในการทำงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีการพัฒนางานที่ใช้มุมมองของสิ่งแวดล้อมมาเป็นแกนหลัก และพัฒนาหรือส่งเสริมไปสู่ประเด็นอื่นๆ ต่อไป...”

Chiang Rai Municipality :

Model City for Quality of Life and Sustainable Environment

By Editorial Board

Chiang Rai is the city that has had history and splendour of Lanna cultural heritage for more than 700 years. The city also has abundance of charming of natural resources and greenish tree that fascinate visitors. As there are a lot of tourists visiting Chiang Rai, local and foreign investors are interested in operating businesses in Chiang Rai. Therefore, it is a heavy burden to maintain the city's charm of Chiang Rai along with development and natural conservation. Nevertheless, with commitment, determination and great visions , project of Chiang Rai Municipality which is **Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience** was selected by the committee of Guangzhou International Awards for Urban Innovation to received Guangzhou Awards in late 2012.

Editorial board of Nature and Environment Journal would like to present the success story of Chiang Rai Municipality in being the model city for quality of life and sustainable environment to our readers. In this regard, the board of editor would like to thank **Mr.Wanchai Chongsuttanamanee, Mayor of Chiang Rai Municipality** and **Mrs. Suranid Ongla, Municipal Clerk of Chiang Rai Municipality** for giving an interview and also all staffs of Chiang Rai Municipality who provided information and facilitated visiting activities under the project which are interesting and useful.

The Beginning of the Model city for Quality of Life and Environment

An excellent city management will lead to the people's quality of life, happiness and pride and love to their hometown. The environmental management can be considered as one of crucial activities which promote the city in terms of quality of life and environment. Even though it takes time to develop environment of the city, for example, municipal waste management; wastewater management; and landscape management, Chiang Rai Municipality has been able to effectively operate for several years. The Mayor of Chiang Rai Municipality, Mr. Wanchai Chongsuttanamanee explained the beginning of the environmental work that Chiang Rai Municipality has been doing as follows : "...Chiang Rai Municipality would like to thank to the Office of Environmental Policy and Planning (former name) more than 10 years of cooperation since the office was under the Ministry of Science, Technology and Environment. Considering the overview of Chiang Rai from the past until now, it can be seen

Chiang Rai Municipality Administrators determine to develop the city to be the good quality of life and environment city. The Administrators do so by learning from the Office of Environmental Policy and Planning while receiving support for landfill waste management and wastewater treatment plant construction which are well utilised. There is concept from the previous work aiming to develop Chiang Rai Municipality to be different from other cities that are facing environmental problems. It started from outlining the 2020 vision which welcomed opinions from local people. The work was smoothly operated as personnel of Chiang Rai Municipality are interested in environmental conservation..."

Mr. Wanchai further described the environment projects which were engaged by local people that

"...The focus on environment is currently vital because it is in every day life and people have more knowledge and understanding than in the past. Chiang Rai Municipality tries to respond to people's needs, to gather ideas, and to cooperate with people. These are the contexts of work of Chiang Rai Municipality by having environmental development as a core work and improving and encouraging other issues further..."

รางวัล Guangzhou Awards : โครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเทศบาลนครเชียงรายเป็น 1 ใน 15 โครงการที่ได้รับรางวัล Guangzhou Awards จากที่มีการเสนอมา 250 โครงการใน 150 เมือง 56 ประเทศ รางวัลดังกล่าวจัดโดยองค์กร United Cities and Local Governments และองค์กร World Association of the Major Metropolises ซึ่งเป็นองค์กรที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างเมืองต่างๆ ทั่วโลก Guangzhou International Awards for Urban Innovation 2012 ครั้งที่ 1 จัดขึ้นที่เมืองกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมเมือง (Urban Innovations) และการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน คุณวันชัย บอกด้วยความภาคภูมิใจกับรางวัล Guangzhou Awards ที่ได้รับว่า

“...รางวัลที่ได้มานั้น ส่วนหนึ่งถือว่าเป็นในเรื่องของกำลังใจที่ส่งผลให้บุคลากรที่ทำงานในด้านนี้ มีความรู้สึกภาคภูมิใจว่าสังคมระดับโลกได้ให้ความสนใจจับตามองอยู่ ซึ่งเปรียบได้เหมือนเมล็ดพันธุ์ที่วันนี้เริ่มงอกงามให้เห็นแล้ว...”

สำหรับโครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ได้รับรางวัลนั้น มีแนวทางการจัดการระบบนิเวศ 4 แบบ ได้แก่ ระบบนิเวศป่าเบญจพรรณพื้นที่ป่าดอยสะเก็น ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหนองปิง ระบบนิเวศเมือง และระบบนิเวศเกษตรกรรม ภายใต้โครงการมีกิจกรรมหลายอย่างที่นำเสนอ ซึ่ง คุณสุรนต์ อ่องพะ ปลัดเทศบาลนครเชียงราย ได้เล่าและยกตัวอย่างว่า

“...พื้นที่แรกที่ได้เริ่มอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างจริงจังคือ ป่าดอยสะเก็น ซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณธรรมชาติเนื้อที่ประมาณ 60 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ที่ผ่านมามีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับชุมชน พบพันธุ์พืช 70 ชนิด นก 20 ชนิด สัตว์ 3 ชนิด และแมลง 33 ชนิด ปัจจุบันป่าดอยสะเก็นเป็นศูนย์การเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพให้ชุมชนอื่นๆ ได้เข้ามาเรียนรู้ที่นี่ และยังเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว เป็นพื้นที่สีเขียวของเมืองอีกด้วย...”

ผลสำเร็จการอนุรักษ์ป่าดอยสะเก็น คุณสุรนต์เล่าว่า

“...ช่วงเริ่มต้นโครงการ มีแกนนำอยู่ 5 คน และค่อยๆ ขยายผลจากครอบครัวและลูกหลานของเขา ซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลดีมาก มั่นคงและยั่งยืน เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และเป็นตัวอย่างให้โครงการอื่นๆ

เห็น ต้องบอกเลยว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จสำหรับโครงการทุกโครงการนั้น ส่วนที่สำคัญที่สุดนั้น ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของคนที่เป็นเจ้าของพื้นที่...”

คนที่อาศัยโดยรอบป่าดอยสะเก็นหรือคนทั่วไปสามารถเข้ามาเก็บสมุนไพรในป่าได้ แต่ห้ามตัดต้นไม้ ตามข้อห้ามของกฎระเบียบชุมชนที่ใช้ในการดูแลรักษาป่า ตามที่คุณนิพันธ์ เนตรสุวรรณ ที่ปรึกษาชุมชนดอยสะเก็น กล่าวไว้ระหว่างนำชมพื้นที่ป่าดอยสะเก็นซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขา มีเจดีย์พระธาตุดอยสะเก็น และล้อมรอบด้วยต้นไม้ใหญ่ อาทิ ช้อง ตะเคียน มะขามป้อม คอแลนยางแดง รวมทั้ง พืชสมุนไพร และกลุ่มผึ้งที่ทำรังอยู่

Guangzhou Award : Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience Project

คุณสุรณิธย์ อ่องพะ ปลัดเทศบาลนครเชียงราย
Mrs. Suranid Ongla, Municipal Clerk of Chiang Rai Municipality

In November 2012, the Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience Project of Chiang Rai Municipality was one of the 15 projects receiving Guangzhou Award from 250 nomination projects from 150 cities in 56 countries. The award was organised by United Cities and Local Governments and World Association of Major Metropolises which are the organisation that encourage the cooperation in development among cities all over the world. The 1st Guangzhou International Awards for Urban Innovation 2012 was held in Guangzhou, People's Republic of China. The objective of this award is to promote urban innovations and sustainable development. **Mr. Wanchai** proudly added regarding Guangzhou Award that

"...to receive the award, the part of the success is an encouragement for personnels who work in this field. Thus, they can be proud that global society is recognizing the work which is seen as the seed is starting to sprout..."

Regarding the Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience Project which won the award, there are 4 ecosystem management concepts which are mixed deciduous forest ecosystem in Doi Saken forest area, Nong Pung wetland ecosystem, urban ecosystem, and agricultural

ecosystem. Furthermore, there are several interesting activities in this project which **Mrs. Suranid Ongla, Municipal Clerk** explained, and gave some examples as follows :

"...The first area that practically initiated the biodiversity conservation was the Doi Saken forest which was the natural mixed deciduous forest, area of approximately 60 rai and located in Chiang Rai Municipality. Previously, a biodiversity survey was conducted in conjunction with the community found 70 species of plants, 20 species of birds, and 33 species of insects . Currently, the Doi Saken forest is not only the biodiversity learning centre for other communities, but the tourist attraction and green area of the city as well..."

Mrs. Suranid mentioned about the success of the conservation that

*"...In the beginning of the project, there were 5 mainstays and gradually expanded to their families and descendants. This method provided a great result, stable, sustainable, an excellent beginning, and an example for other projects. From this project, it can be concluded that **one of the successes and most important factors of the entire project is the participation of local people...**"*

Locals who live near by Doi Saken forest or other people are able to collect herbs. However, cutting tree is prohibited due to the community rules according to **Mr. Nipan Natesuwan, community advisor**, explained during the visit to the forest located on the hill which has Doi Saken relic pagoda, and surrounded by mature trees such as Iron Wood, Indian Gooseberry, Wild Lychee Garjan including herbs and beehives.

คุณนิพนธ์ เนตรสุวรรณ ที่ปรึกษาชุมชนดอยสะเก็น
Mr. Nipon Natesuwon, Doi saken community advisor

“... ป่าดอยสะเก็นนี้ คนในชุมชนนับถือและเชื่อว่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ป่าแห่งนี้นับเป็นป่าในเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้ใหญ่ที่มีอายุมาก ให้เห็นอยู่เยอะ มีพันธุ์ไม้หลากหลายกว่าร้อย ชนิด ชาวบ้านสามารถมาเก็บพวกสมุนไพรไปใช้ได้ แต่มาตัดไม้ทำลายป่าไม่ได้ เพราะมีกฎระเบียบของชุมชนควบคุมอยู่ และเทศบาลนครเชียงรายได้ให้ชุมชนเป็นผู้ดูแลป่าดอยสะเก็นแห่งนี้...” คุณนิพนธ์ เนตรสุวรรณ ที่ปรึกษาชุมชนดอยสะเก็น

“...Local people respect and believe that Doi Saken forest is sacred. It is the forest in the city which is abundant. There are many aged trees and over hundred species of plant. People are able to collect herbs in the forest but are not permitted to cut the trees due to the community rules. The Chiang Rai Municipality assigned the community to be the conservator of the forest...” Mr. Nipon Natesuwon, Doi Saken community advisor.

นอกจากนี้ เทศบาลนครเชียงราย ยังมีกิจกรรมฟื้นฟูป่าดอยพระบาท พื้นที่ประมาณ 50 ไร่ ซึ่งเป็นป่าปลูก โดยเริ่มจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการอนุรักษ์อนุรักษ์ป่าและศึกษาเรื่องนก เพราะมีนกอาศัยในพื้นที่ป่าดอยพระบาทจำนวนมาก และยังมีกลุ่มอาสาสมัครสำรวจนก ชื่อ “กลุ่มนกน้อยดอยพระบาท” ที่มีโรงเรียนและชุมชนร่วมกันขับเคลื่อนโครงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพป่าดอยพระบาทโดยวิธีการแบบเพื่อนสอนเพื่อน กล่าวคือ ชุมชนป่าดอยสะเก็นเป็นเสมือนพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ บอกเล่าประสบการณ์การจัดการดูแลป่าดอยสะเก็น เพื่อให้ชุมชนป่าดอยพระบาทค้นหาแนวทางที่เหมาะสมดูแลป่าของตนเอง

อีกกิจกรรมสำคัญ คือ การพัฒนาพื้นที่ของเมืองเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ พื้นที่ชุ่มน้ำหนองบึง เนื้อที่ประมาณ 60 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย มีการปรับพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแก้มลิงสำหรับกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ปรับปรุงประตูน้ำเพื่อผันน้ำจากลำน้ำกรณ์ไว้ใช้และเปิดออกสู่พื้นที่เกษตรกรรม และสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบึง นอกจากนี้บริเวณโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบึงนั้น คุณถาวร มณีแก้ว ประธานชุมชนหนองบึง ได้บอกถึงการใช้อย่างยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพให้กับคนในชุมชน โดยจัดกิจกรรมออกกำลังกายและนันทนาการต่างๆ

สำหรับในปี พ.ศ. 2556 เทศบาลนครเชียงรายจัดทำโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศและส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน พื้นที่แม่กกน้อยเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมคืนความอุดมสมบูรณ์ให้แก่แม่กกน้อยที่ถูกกลืนเลยมานานเกือบ 20 ปี โดยมี 5 ชุมชนในพื้นที่เข้าร่วม ได้แก่ ชุมชนรั้วเหล็กเหนือ ชุมชนรั้วเหล็กใต้ ชุมชนเกาะลอย ชุมชนกองยาว และชุมชนเทิดพระเกียรติ กิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ จัดพิธีสืบชะตาแม่น้ำกกน้อย จัดเวทีชุมชนเพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานต่อชุมชน ปรับสภาพคลองและทางน้ำ อีกทั้งจัดทำพื้นที่นาร่องโดยความสมัครใจของชุมชน ในการใช้พื้นที่สาธารณะบริเวณริมแม่น้ำกกน้อยให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

คุณถาวร มณีแก้ว ประธานชุมชนหนองบึง
Mr. Tavorn Kaewmanee, Nong Pung community chairman

“...ในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบึงนั้น ทางชุมชนได้มีการส่งเสริมในเรื่องกิจกรรมเพื่อสังคมและกีฬาในหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาพ จัดให้มีกีฬาเปตอง ตะกร้อการปั่นจักรยานรอบพื้นที่ และในส่วนผู้สูงอายุเน้นทางกลุ่มได้จัดให้มีกิจกรรมรำวงย้อนยุค เพื่อให้สมาชิกได้ผ่อนคลายและออกกำลังกายกันเป็นประจำทุกวัน นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่หน่วยงานต่างๆ ประสานงานเข้ามา เพื่อขอใช้พื้นที่ เช่น โรงเรียนมาทำกิจกรรมลูกเสือ...” คุณถาวร มณีแก้ว ประธานชุมชนหนองบึง

“...Nong Pung wetland community encourages several social and sport activities such as petanque, sepak takraw, bicycle riding in the area for health activities. For elderly people, Thai folk dance is an activity to help them relax and stretched daily. Moreover, there are various activities in community conducted by other organisations, for example, the school requested to conduct scout activity...” Mr. Tavorn Kaewmanee, Nong Pung community chairman.

In addition, the Chiang Rai Municipality conducted Doi Pra Bath forest restoration activity in an area of approximately 50 rai which is man-made forest. This activity derived from the demand of community that would like to conserve the forest and study birds as there are various species of birds in the Doi Pra Bath. There are also a volunteer bird survey group called “**Nok Noi Doi Pra Bath**”. Schools and community collaborate on driving Doi Pra Bath biodiversity conservation project by adopting a friends-teach-friends method. This method is using Doi Saken community as a mentor to give advice and explanation of experience in Doi Saken forest management in order to help Doi Pra Bath forest community to develop their appropriate forest management.

Another crucial activity is an urban area development for coping with climate change which is **Nong Pung wetland**; approximate area of 60 rai and located in Chiang Rai Municipality. The wetland was adjusted to be detention basin in the drought season and sluice gate was improved in order to divert water from Korn River for future uses and agricultural areas. At the same time, the biodiversity survey was conducted in Nong Pung wetland. Additionally, **Mr. Tavorn Kaewmanee, community chairman** described the utilisation of area nearby Nong Pung wetland as the venue to create healthy people in the community by conducting exercise and other recreation activities.

In 2013, Chiang Rai Municipality launches forest restoration and community culture promotion project in Mae Kok Noi area in order to restore environment and

richness of Kok Noi River which has been neglected for nearly 20 years. Five communities involve this project such as Rua Lek Nua community, Rua Lek Tai community, Ko Loy community; Kong Yao community and Terd Pra Keard community. The examples of activities are conducting longevity ritual of Kok River; holding community forum in order to present operating guidelines to communities; improving canals and waterways; and preparing volunteer pilot area for utilising Kok Noi River public area for community's benefit.

ลดปัญหาอุปสรรคด้วยกระบวนการทำงาน อย่างมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกัน

การดำเนินงานเริ่มแรกมิได้ราบรื่นทั้งหมด เทศบาลนคร เชียงรายพบปัญหาอุปสรรค และต้องใช้ระยะเวลาเพื่อหาทางออก ให้เหมาะสมในเรื่องนี้ **คุณสุรณิษฐ์** เล่าว่า

“... ปัญหาอุปสรรคเริ่มแรกนั้น ต้องบอกว่าเยอะมาก เพราะ จุดเริ่มโครงการเป็นพื้นที่ป่าในเมือง เดิมมีปัญหาการบุกรุกเกิดขึ้น ทางเทศบาลนครเชียงรายจึงใช้วิธีการชี้แจงให้ชุมชนทราบถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่อย่างยั่งยืน โดยอาศัย ภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีอยู่มาบอกเข้ากับความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ ทำให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาควบคู่ไปกับการ อนุรักษ์ ปัจจุบันยังมีปัญหาสำคัญ คือ ชุมชนยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการบริหารจัดการพื้นที่ ประกอบกับขาดผู้เชี่ยวชาญด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละบนิเวศ ที่ผ่านมาก็มีปัญหา โดยอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว มาให้การสนับสนุนและร่วมงานกันโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการ เป็นเจ้าของร่วมกัน...”

นับเป็นการปฏิบัติกระบวนการทำงานในการพัฒนาเมือง และสิ่งแวดล้อม จากเดิมที่เทศบาลต้องเป็นฝ่ายคิด วางแผน และ ดำเนินการเอง ซึ่งบางครั้งไม่ได้ตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้ขาดความร่วมมือที่แท้จริงเพราะประชาชนยังขาดความรู้สึก เป็นการเจ้าของในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ (Sense of Place) อย่างไร ก็ตาม เมื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่เข้าถึงประชาชนมากขึ้น พร้อมกับเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการพื้นที่ของตน จึงทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก ชุมชน งานด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์จึงเป็นอย่างต่อเนื่องและ เห็นผลสำเร็จของงานในระดับหนึ่ง และมีแนวโน้มการต่อยอดของ งานให้มีความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอต่อไป

แนวคิดฝากไว้สำหรับเมืองที่กำลังพัฒนา เพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี

เมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนนั้น ต้องมีความสมดุลของสังคมที่ดี (Social well-being) ผู้คนมีความสุข (Human well-being) และ สิ่งแวดล้อมที่ดี (Environmental well-being) ที่ผ่านมาก็โครงการ อนุรักษ์ระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพสู่ ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ เทศบาลนครเชียงรายได้ตอบโจทย์ของการพัฒนาที่ส่งผลให้เกิด 3 องค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งคุณวันชัย นายกเทศมนตรีนครเชียงราย กล่าวฝากถึงการทำงานเพื่อก้าวสู่ความเป็นเมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนว่า

“...เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากประชาชน ขอให้ตั้งใจ ทำงานจริง ไม่ต้องห่วงเรื่องความสำเร็จ เน้นที่ความตั้งใจ และความ พยายาม ถ้าคิดอะไรดีๆ และทำในสิ่งดีๆ โดยเฉพาะเรื่องสิ่งแวดล้อม ความเป็นจริงจะปรากฏขึ้น ต่อไปความร่วมมือจากชุมชนจะมากขึ้น จนในที่สุดความสำเร็จจะตามมา ถ้าตั้งใจจริง ลงมือทำจริง ความสำเร็จต้องเกิดขึ้นได้แน่นอน...”

ความตั้งใจจริงในการทำงานของเทศบาลนครเชียงราย ในการ พัฒนาเมืองควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรองรับภาวะเสี่ยง จากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น ได้สร้างชื่อเสียง ให้เป็นที่ประจักษ์สายตาบนเวทีระดับโลก กองบรรณาธิการขอร่วม แสดงความยินดีและชื่นชม อีกทั้งเป็นกำลังใจให้ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ ที่เทศบาลนครเชียงรายตั้งไว้ กล่าวคือ **“เมืองน่าอยู่ ที่เน้นการมี สิ่งแวดล้อมที่ดี คู่ไปกับการเป็นเมืองวิถีพุทธ ประชาชนเป็นสุข และมีความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558”** ท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอเชิญชวนทุกท่าน ทุกชุมชน หรือเมืองต่างๆ ได้ ร่วมมือกันขับเคลื่อนการจัดการเมืองหรือชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่เพื่อ คุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมท้องถิ่น

Minimise problem and difficulty by participatory processes and shared ownership

At the beginning, the operation was not totally smooth. Chiang Rai Municipality faced some difficulties. It took time to find appropriate solutions. In this regard, Mrs. Suranid mentioned that

"...There were a lot of problems and difficulties in the beginning because the starting point of the project was the forest in urban area which had intrusion problem. Chiang Rai Municipality explained communities aware of the importance of sustainable forest conservation by a dopting wisdom of local people in conjunction with scientific knowledge. This can lead to guidelines of development along with conservation. Nowadays, the vital problem is that communities still lack of potential for area management, and also lack of specialist in biodiversity of each aforementioned ecosystem. In previous operation, this problem was handled by connecting the organisations which were knowledgeable in these areas to support, and cooperate and emphasising on participation and shared ownership..."

This can be considered as revolutionary process in urban and environmental development. As in the past, municipality had to think, plan, and operate by itself which did not meet the public's demands. It caused lack of cooperation from people due to the absence of **Sense of Place**. Nonetheless, after the operating processes were revolutionised to be accessible by the public while each community is allowed to participate in management of their own area, the project is received good cooperation from communities. Therefore, the development and conservative works are continued and partially success. This work is also expected to be continued, and to have regular progress further.

Concepts for Developing City's Quality of Life and Good Environment

The sustainable city should have balance between Social well-being, Human well-being and Environmental well-being. Previously, the Urban Ecosystem and Biodiversity Conservation towards Sustainable City and Climate Change Resilience project of Chiang Rai Municipality was met the development demands and led to 3 mentioned components. Mr. Wanchai, Mayor of Chiang Rai Municipality commented on the work of sustainable city development that

"...Whenever local administrator is from public, the intention to work is vital, do not worry on the success. The focus should be on intention and effort. If the concepts are good and administrator performs good work especially in environmental issue, the truth will reveal and they will receive more cooperation from communities. All of these will lead to the success. If they have real intention and work hard, the success will come..."

The deliberate intention to work of Chiang Rai Municipality in city development alongside with environmental conservation and climate change resilience established the reputation in global stage. The board of editor would like to congratulate, to appreciate, and to encourage the implementation of outlined vision of Chiang Rai Municipality which is **"great city that focuses on good environment along with becoming Buddhist city, happy people and be prepared for ASEAN Economic Community in 2015"**. In the end, editorial board would like to encourage everybody, every communities or cities to be a part of city or community management of their living area for better quality of life, sustainable environment and consistency with local cultural identity.

พลังงานลมกับสิ่งแวดล้อม

สุทธาสินี กล้าวกิตติกุล

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

พลังงานลมเป็นพลังงานทดแทนที่มีการพัฒนาอย่างแพร่หลาย ในต่างประเทศ ในอดีตประเทศไทยได้มีการใช้พลังงานลมในการวิดน้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม เช่น นาข้าว และนาเกลือ เป็นต้น ปัจจุบันได้นำพลังงานลมมาใช้ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อรองรับความต้องการพลังงานไฟฟ้าที่มีมากขึ้น และเพื่อทดแทนการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล เพราะพลังงานลมไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับเชื้อเพลิง ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาวและสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้กับโลกอีกด้วย

ข้อดีของพลังงานลม

ในการผลิตกระแสไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิลจะก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และไนโตรเจนไดออกไซด์ โดยก๊าซเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อชั้นบรรยากาศของโลก กล่าวคือ ก๊าซเรือนกระจกมีความสำคัญต่อการรักษาระดับอุณหภูมิของโลก หากไม่มีก๊าซเรือนกระจกโลกก็จะหนาวเย็นจนสิ่งมีชีวิตไม่สามารถอยู่อาศัยได้ แต่หากมีก๊าซประเภทนี้มากเกินไป จะทำให้โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นถึงระดับที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ซึ่งเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “ปรากฏการณ์เรือนกระจก” ดังนั้น ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานลมเพื่อทดแทนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งไม่มีการปล่อยก๊าซใดๆ จึงมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อมมากมาย ได้แก่

- ไม่เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศ

ในธรรมชาติก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เกิดจากภูเขาไฟ และการย่อยสลายสารอินทรีย์ ส่วนการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

จากกิจกรรมของมนุษย์ จะเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น ถ่านหิน และก๊าซธรรมชาติ เพื่อผลิตไฟฟ้า ดังนั้น หากเปลี่ยนมาเป็นการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมจะช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศลงได้มาก

- ไม่เพิ่มปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศ

ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เป็นผลพลอยได้จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงฟอสซิลเช่นกัน ซึ่งสามารถทำปฏิกิริยากับสารเคมีตัวอื่นเกิดเป็นสารประกอบที่มีฤทธิ์เป็นกรด เช่น ปรากฏการณ์การเกิดฝนกรด ซึ่งการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานลม จะไม่มีเกิดและไม่มีการปล่อยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศ

- ลดการใช้พลังงานที่ไม่สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้

การผลิตไฟฟ้าแบบดั้งเดิมทำให้สูญเสียทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่ลมเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นทุกวัน และไม่มีวันหมด ตราบเท่าที่โลกยังมีอากาศร้อน และอากาศเย็น ซึ่งการผลิตพลังงานจากลมจะไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ

- ใช้พื้นที่น้อย

พื้นที่ที่ใช้ในการติดตั้งกังหันลมจะใช้พื้นที่น้อย ซึ่งพื้นที่ว่างที่เหลือสามารถใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ตามปกติ

Wind and Energy & Environment

Miss. Sutthasini Glowgitgul

Scientist, Department of Alternative Energy Development and Efficiency

Wind energy is a renewable energy which is developed widely in other countries. In the past, wind power is used for pumping water into agricultural area such as rice fields and salt farm in Thailand. At the present, we use wind energy to generate electricity for serving the increase of electricity needs and for replacing on burning fossil fuel to generate electricity. Because the wind energy has no cost of fuel, no environmental impact in the long term and reduces CO₂ emission.

The benefits of wind power

The CO₂, SO₂, NO_x emissions come from burning the fossil fuel for creating electricity. These greenhouse gases have greatly affected to the temperature of the earth; without them, Earth's surface would colder than living things stand on. If there is an excess amount of these gases in the atmosphere, the temperature of the Earth will be high until harm to the living things. That is called greenhouse effects. So, the producing electricity from wind energy with no emission can replace the use of fossil fuel, and has many benefits to environment as follows:

- **Reduced the amount of carbon dioxide [CO₂] in the atmosphere :** Naturally, CO₂ are produced in the environment through volcanic activity and organic matter decomposition. For the human activity, CO₂ is produced from burning fossil fuels like coal and natural gas to generate electricity. Therefore, shifting producing electricity from fossil fuels to wind energy, the CO₂ emission must decline.
- **Reduced the amount of sulfur dioxide [SO₂] in the atmosphere :** SO₂ is a byproduct of burning fossil fuels. It can react with other chemicals to form acidic compounds such as acid rain effect. There is no SO₂ emission if the electricity is produced from wind energy.
- **Reduced use of nonrenewable energy :** conventional generating electricity depletes natural resources but wind-generated electricity does not. Due to wind is renewed every day as the earth heats and cools.
- **Wind power use less land :** the establishment of wind turbine uses a small land so the rest of existing land is able to use continue for agricultural or other activities.

ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าการผลิตพลังงานจากลมจะมีข้อดีหลายประการ แต่ในการพัฒนาฟาร์มกังหันลมนั้นประชาชนก็มีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากฟาร์มกังหันลมหลายประการ ดังนี้

- **ทัศนียภาพ** เนื่องจากกังหันลมมีโครงสร้างที่สูงใหญ่ จึงสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล บางคนก็มองว่ากังหันลมดูสวยงาม เป็นสัญลักษณ์ของมลพิษที่น้อยลงในอนาคต แต่บางคนกลับมองว่าเป็นการทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม

- **เสียง** การทำงานของกังหันลมทำให้เกิดเสียงเหมือนเครื่องจักรอื่นๆ โดยเสียงจากกังหันลม แบ่งออกเป็นเสียงจากที่มาจากการทำงานของเครื่องจักร (mechanical sound) และเสียงที่มาจากใบพัด (aerodynamic sound) ในปัจจุบัน การออกแบบและการใช้วัสดุกันเสียงที่ดีขึ้น จะสามารถช่วยลดผลกระทบจากการเกิดเสียงได้

- **นก/ค้างคาว** การพัฒนาโครงการฟาร์มกังหันลมอาจมีผลกระทบต่อนก ดังเช่น การสูญเสียที่อยู่อาศัย การรบกวนการผสมพันธุ์และพื้นที่หาอาหาร และการชนใบพัด อย่างไรก็ตามกังหันลมแบบใหม่ได้ถูกออกแบบให้หมุนช้าลง และการเลือกพื้นที่ทำฟาร์มกังหันลมที่เหมาะสม ไม่อยู่ในเส้นทางอพยพของนกจะช่วยลดอัตราการตายของนกได้ มีการศึกษาเรื่องนกชนกังหันลมพบว่า มีนกจำนวนน้อยมากที่ชนใบพัดกังหันลม เมื่อเทียบกับอัตราการตายของนกจากการชนกับเสาวิทยุ (radio masts) เครื่องหมายบอกทางของสนามบิน (electricity pylons) อากาศยาน (aircraft) พาหนะต่างๆ (vehicles) ฯลฯ และมีการศึกษาพบว่าอัตราการตายของนกในการชนกังหันลมมีประมาณร้อยละ 0.0001 ของการตายของนกที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ สำหรับอัตราการตายของค้างคาวนั้นมีสาเหตุมาจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์มากกว่า เช่น การใช้ยาฆ่าแมลงที่เป็นพิษ การชนโครงสร้างต่างๆ และการสูญเสียที่อยู่อาศัยของค้างคาว นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในอเมริกา พบว่ากังหันลมไม่ได้มีผลต่อการลดจำนวนลงของค้างคาว

โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
<http://www.oknation.net/blog/GreenLiving/2012/12/02/entry-1>

- **ผลกระทบอื่นๆ** เกิดจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้าของกังหันลม จะทำให้เกิดสนามแม่เหล็กไฟฟ้าซึ่งอาจจะทำให้เกิดการรบกวนเรดาร์และเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ซึ่งก็เหมือนกับเครื่องมือที่ใช้กำเนิดกระแสไฟฟ้าอื่นๆ

ศักยภาพพลังงานลมในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยมีศักยภาพในการใช้พลังงานลมเพื่อผลิตไฟฟ้าได้ และพลังงานลมนี้ เป็นทางเลือกหนึ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้าให้กับประเทศ ซึ่งกระทรวงพลังงานได้มีการจัดทำแผนพัฒนาพลังงานทดแทน ร้อยละ 25 ใน 10 ปี พ.ศ. (2555 – 2564) โดยมีเป้าหมายในการผลิตพลังงานลม 1,200 เมกกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2564 สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านพลังงานลมของประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณยอดเขาสูงในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งได้รับลมทั้งจากลมบก ลมทะเล และลมมรสุม นอกจากนี้ ยังมีบริเวณพื้นที่แนวชายฝั่ง จ.นครศรีธรรมราช และ จ.สงขลา ตั้งแต่ อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช ถึง อ.สิงหนคร จ.สงขลา ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบชายฝั่ง ซึ่งได้รับลมเป็นระยะเวลายาวนานในแต่ละปี โดยได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งมีความเร็วเฉลี่ย 5 - 6.8 เมตร/ต่อวินาที ซึ่งที่สามารถทำให้เกิดกำลังลม 100 - 150 วัตต์/ต่อตารางเมตร

Environmental concerns

Although, even the generating energy form wind has many benefits, but there are many concerns of public from developing of wind farm about the effect of environmental impact as follows:

- **Aesthetics** : because of the high structure of wind turbines, it is easily seen in a long distance. Some people look the wind turbines as an elegant and graceful, and being the symbols of less pollution in the future but others concern about the detrimental on the beauty of landscape.

- **Noise** : the operation of wind turbines produces some noise like other mechanical systems. The sound of wind turbines can be subdivided into mechanical sound which is from moving of equipment and aerodynamic sound from turning blades. Today, the good of blade design and insulating materials can reduce noise impacts.

- **Avian/Bat mortality** : wind energy development has effected to birds through loss of habitat, disturbance to their breeding and foraging areas and by collisions. However, the modern wind blade design is designed to lower rotation speeds for reducing impact from collision. In addition the proper location for wind farm and the avoidance of migration route can minimize fatalities. The study of collision wind blades by birds, founded that there is a few birds to collision the blades when compare with the mortality rate of collision on radio masts, electricity pylons, aircraft and vehicles etc. Another studied found that the fatality rate of birds in collisions with wind turbines is about 0.0001% of all birds killed annually by human activity. For the increasing rate of bat mortality caused by human activities such as using pesticide poisoning, collision with structures, and loss of habitat. Moreover, the studies in US have shown that wind turbines do not pose a significant threat to bat populations.

- **Other concerns** : the potential of interference with radar and telecommunication facilities are from wind generators which produce electric and magnetic fields like other electrical generating facilities.

The potential of wind energy in Thailand

There is a potential of using wind energy to generate electricity in Thailand. It is an alternative in energy security and increase efficiency in producing electricity to our country. The ministry of Energy has launched the Alternative Energy Development Plan (AEDP: 2012-2021). The target of this plan is using alternative energy at 25 per cent from 2012 to 2021 in the period of 10 years. For the wind energy, the target is of 1,200 MW in the year 2021. Most of the potential area of wind energy in Thailand is located in the high mountain area in the northern part, north-eastern part, and the southern part of Thailand. For the southern region, most of the potential area is along the gulf of Thailand which is getting the land breeze, sea breeze and monsoon-Nakorn Sri Thammarat province and Song-kla province (from Pak-pa-nung district to Singnakorn district). The distance of this potential is about 140 kilometers and gets the wind for the whole year from both north-easterly monsoon and south-western monsoon with the average wind speed at 5 – 6.8 m/s to produce wind power 100-150 W/m².

ปัญหา/อุปสรรคในการพัฒนาพลังงานลม

แม้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพด้านพลังงานลม แต่ในการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมนั้น ในประเทศไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการหลายประการ ดังนี้

- **ความเร็วลมที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ** ศักยภาพพลังงานลมของประเทศไทยมีความเร็วลมเฉลี่ยอยู่ที่ 6.4 เมตรต่อวินาที ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอย่างมาก ในขณะที่ต่างประเทศมีความเร็วลมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 6 - 9 เมตรต่อวินาที ดังนั้น กังหันลมที่ผลิตจากประเทศเหล่านี้จึงถูกออกแบบมาให้เหมาะสมกับความเร็วลมโดยเฉลี่ยในประเทศนั้นๆ จึงไม่เหมาะสมกับความเร็วลมโดยเฉลี่ยในประเทศไทย ซึ่งเป็นความเร็วลมต่ำ (Low wind speed zone) หากนำเอากังหันลมที่ไม่เหมาะสมมาใช้กับประเทศนั้น ประสิทธิภาพย่อมจะลดลง ซึ่งนั่นก็คือพลังงานที่ได้ก็จะได้น้อยลง แต่ปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีที่มีการออกแบบให้กังหันลมทำงานได้ที่ความเร็วลมเพียง 2 - 3 เมตรต่อวินาที (low wind speed technology) ซึ่งสามารถนำมาใช้กับประเทศไทยได้เป็นค่าเฉลี่ยความเร็วลมที่ผิวดินของไทย

- **ด้านการขนส่ง และการติดตั้งกังหันลม**

เนื่องจากกังหันลมมีขนาดใหญ่ รถที่ใช้ในการขนส่งต้องมีขนาดใหญ่ และความกว้างของถนน โดยเฉพาะมุมถนนที่ต้องมีความกว้างมากพอที่รถขนส่งอุปกรณ์จะสามารถเลี้ยวได้ นอกจากนี้ในการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์สูง

พื้นที่ที่อยู่บนดอยสูง การเดินทางและการขนส่งเพื่อให้เข้าถึงพื้นที่ลำบาก ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคในการขนส่งอุปกรณ์ขนาดใหญ่ขึ้นมามากขึ้น ดังนั้น การขนส่งอุปกรณ์จะต้องมีการตัดถนนผ่านพื้นที่ป่า ซึ่งจะต้องมีการตัดต้นไม้ในบางส่วน

- **ด้านพื้นที่** จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพด้านพลังงานลมนั้น ส่วนมากจะเป็นพื้นที่บริเวณยอดเขาสูงที่มีการยกตัวของลมตามแนวเขา พื้นที่สูงในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ตามแนวชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และภาคใต้ของประเทศ เช่น จังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา ปราจีนบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา และกระบี่ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานราชการ ในการขออนุญาตใช้พื้นที่อาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และดูความเหมาะสมก่อนที่จะดำเนินการ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ภาคเอกชนไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ เช่น พื้นที่ชั้นลุ่มน้ำชั้น 1 เอ และ 1 บี ซึ่ง

เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาโครงการโดยซึ่งในปัจจุบันได้มีการแก้ไขปัญหานี้ได้แล้วบางส่วน

- **ด้านระบบสายส่งไฟฟ้า** เนื่องจากระบบสายส่งและสายไฟฟ้าจำหน่ายเดิมได้ถูกออกแบบมาเพื่อจ่ายไฟ และออกแบบตามจำนวนประชากร และตามระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น หากมีการลงทุนติดตั้งกังหันลมเต็มศักยภาพในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ระบบสายส่งไฟฟ้าไม่เพียงพอที่สามารถรองรับได้

- **ด้านการลงทุน** โครงการกังหันลมใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง และมีความเสี่ยง เนื่องจากเทคโนโลยีกังหันลมที่มีราคาสูง และเป็นเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมถึงมีความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบต่อความแปรปรวนและอัตราความเร็วลม ดังนั้น ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานลมนั้น จะจึงต้องมีการลงทุนติดตั้งเสาวัดลมในพื้นที่ที่จะติดตั้งเพื่อวัดความเร็วลมก่อนอย่างน้อย 2 ปี เพื่อและให้สถาบันการเงินมั่นใจในการลงทุน ซึ่งทำให้มีต้นทุนในการดำเนินการสูงขึ้น

- **การยอมรับของประชาชน** การต่อต้านโครงการผลิตไฟฟ้าจากกังหันลม เกิดจากชาวบ้านคิดว่าการผลิตไฟฟ้าจากกังหันลมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น นักลงทุนหรือผู้ประกอบการควรสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

- **ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าด้วยกังหันลมมีต้นทุนที่สูงกว่าการผลิตด้วยเชื้อเพลิงฟอสซิล** ในปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้ดำเนินการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมสูงกว่าต่างประเทศ เนื่องจากต้องซื้อเทคโนโลยีมาจากต่างประเทศ ถ้าหากสามารถมีเทคโนโลยีในประเทศที่ถูกกว่า และเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศก็จะทำให้การลงทุนต่ำลง

พลังงานลมเป็นพลังงานทดแทนที่น่าสนใจ และมีศักยภาพความเป็นไปได้ในการพัฒนาเพื่อผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย เพราะมีข้อดีมากมาย ขณะที่ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาพลังงานลมก็ยังคงมีมากไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่หากมีการเร่งแก้ไขปัญหาลงทุนต่ำลง ก็จะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนได้มากขึ้น ช่วยและลดการพึ่งพาพลังงานจากฟอสซิล และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญนอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีจากการใช้พลังงานสะอาดอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง/References

1. วิภากร เศรษฐศิริ และคณะ. 2550. การศึกษาความเป็นไปได้ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานลมเพื่อผลิตไฟฟ้าจ่ายชานชาลาระบบจำหน่ายโดยภาคเอกชน: กรณีศึกษา ชายหาดสทิงพระ จังหวัดสงขลา. วิทยาลัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพลังงานทดแทน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
2. Are Aesthetics a Good Reason Not to Be a Fan of Wind Power? (2010) available from : <http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=earth-talks-aesthetics-good-reason>
3. Do wind turbines kill birds? (2012) available from : <http://science.howstuffworks.com/environmental/green-science/wind-turbine-kill-birds.htm>
4. How Loud is a Wind Turbine Really? (2009) available from : <http://www.smallwindtips.com/2009/12/how-loud-is-a-wind-turbine-really/>
5. wind farm (2012) available from : http://www.digplanet.com/wiki/Wind_farm
6. Wind power and the environment benefits and challenges (2006) available from : http://www.ewea.org/fileadmin/ewea_documents/documents/publications/WD/wd25-5-focus.pdf

The obstacles and problems to development of wind energy

Yet there are some potential of wind energy in Thailand, the development of producing electricity from wind energy has many problems as follows:

- **Average low wind speed** : the potential of average wind speed in Thailand is about 6.4 m/s which is a major limitation. Whereas, the average wind speed is about 6-9 m/s in other countries. Thus, the wind turbines which are manufactured by those countries, are designed with the wind speed in their own countries. Consequently, they are not suitable for average wind speed in Thailand that is low wind speed zone. If we use non appropriate wind turbine for our country, the efficiency will be decline and get less energy. In the present, the technology design can work on the low wind speed (only 2-3 m/s) which is an average wind speed at the ground level of Thailand.

- **Transportation and installation of the wind turbines** :

- a. Owing to the large wind turbines, the large truck and widely road are required for transporting the turbine. Moreover, the corner of the road must be widely for the truck which is carrying the equipments can pass through. Apart from the transportation, the installation of wind turbines are also needs the experts and/or high experience person.

- b. Mountain areas : It is a difficult to access through the forest areas. It is also an obstacle in carrying the large equipments/instruments to installation in these areas. So the transportation into these areas are needed to build the roads pass through the forest areas that will cut down the trees.

- **Areas** : the study found that the most of the potential areas of wind energy are at highlands that the wind is blowing upward along the mountain ridge. The high areas are in the north-eastern and along the coast of eastern and southern part of the country such as Petchaboon, Nakornratchasima, Prachinburi, Nakorn srithammarat, Songkla and Krabi. Most of these areas are in the charge of many government organizations. The permission of accessing these areas takes a long time and need to inspect the appropriate of the project initially. Moreover, the private sector cannot utilization of some areas such as the watershed areas type 1A and 1B.

Those are the main obstacles in the developing projects. However, there are some resolutions of these problems.

- **Transmission systems** : on account of original transmission and electrical lines are designed for providing electricity for the amount of population and for financial systems. If there is a full scale of wind farm investment in a remote area, there is not enough transmission system.

- **Investment** : according to high cost of wind turbine technologies and the technologies are from other countries, the wind farm project is likely high capital cost and risky. Besides, the wind-generated electricity project is risk from climate change that has effected on wind speed. Moreover, prior to set up wind speed measuring instruments for measuring wind speed in those areas for 2 years before starting the project otherwise the financial institution will not confident on those projects. As a result of setting the measuring instruments, the investment cost will be higher.

- **Public acceptance** : the opposition of wind-generated electricity project caused by the misunderstanding of local people about the wind project might have an environmental impact. So the wind project investors should be put the good attitudes to local people before starting the project.

- **Capital cost of generating electricity from wind energy is higher than from fossil fuel** : due to the investment cost of wind farm in Thailand is higher than other countries because of the import of these expensive technologies. If there is a cheaper technology manufactured in our own country and suitable for our weather, the investment cost will be reduced.

Wind energy is an interesting alternative energy. There is a potential in producing electricity in the country because it has many benefits. Whereas, the problems and obstacles in the developing of wind energy have still a lot. In case of the above obstructions can be resolved, the development of wind energy will be proceed further. Furthermore, our country can increase producing electricity from renewable energy and decrease relies on fossil fuels. Consequently, the population health will be improved from using clean energy.

ภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาอย่างยั่งยืน ¹

ดร. ปกฤษณ์ ชนวรรษ ²
พ.อ.หญิง นภาพค์ คงเศรษฐกุล และคณะ ³

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอดีตเคยเป็นเมืองหลวงเก่า (กรุงเก่า) มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนานอีกทั้งเป็นเมืองท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก โดยมีเกาะเมืองอยุธยาเป็นพื้นที่ศูนย์กลางที่ล้อมรอบด้วยแม่น้ำ เจ้าพระยา ป่าสัก และลพบุรี อีกทั้งมีคูเมืองกั้นระหว่างเกาะเมืองอยุธยากับอำเภอรอบนอกอื่นๆ ความเป็นประวัติศาสตร์ของพระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารเป็นประจักษ์พยานแสดงถึงความรุ่งเรืองสูงสุดทางอารยธรรมของชุมชนหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 - 24 จึงได้รับการประกาศเป็นแหล่งมรดกโลกในปี พ.ศ. 2534 และเมื่อประเทศไทยก้าวสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11) ซึ่งเป็นแบบแผนการบริหารราชการแผ่นดินแบบรัฐสมัยใหม่ สิ่งที่มาจากการพัฒนาคือ สภาพความเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงที่ไม่สมดุล ภาพลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเปลี่ยนแปลงไปจากเมืองที่มีความสงบกลายเป็นเมืองที่สับสนวุ่นวาย ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย บทความนี้มุ่งเน้นให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงของพระนครศรีอยุธยาจัดทำโดยคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภายใต้ภาระหน้าที่และพันธกิจของสถาบันที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ สร้างแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จึงได้ร่วมกันดำเนินการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของสมาชิกในชุมชนและภาคส่วนต่างๆ

เนื้อหาของบทความมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการอยุธยา เมืองมรดกโลกมีผู้เกี่ยวข้องในการใช้พื้นที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลก ประกอบด้วย ชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่น ข้าราชการระดับบริหารจัดการ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มนักธุรกิจและเจ้าของกิจการร้านค้า กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มพระและนักบวชในศาสนาต่างๆ และกลุ่มนักเรียนนักศึกษา นับเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) นอกจากนี้ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อย (SWOT Analysis) โดยมีสาระที่น่าสนใจดังนี้

1 โครงการวิจัยทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2 รองผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา prissana_ch@windowslive.com

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า naphang@gmail.com

Ayutthaya

World Heritage City

under the Sustainable Development Strategy ¹

Dr. Prissana Chanawat,²
Col. Naphang Kongsetthagul and research group³

Ayutthaya Province is the old capital which has long history and background. It is well-known worldwide as a tourist city. It has nice landscape and area management which inherited from Ayutthaya period administration. It has Phranakon Si Ayutthaya District as a central island. There are city ditches barring between Phranakon Si Ayutthaya district and other periphery districts whose administration is under Phranakon Si Ayutthaya district. Being historical of Ayutthaya city and surrounding cities are eyewitnesses of the utmost glory of civilization on community in Southeast Asia from Buddhist Century 19th to 24th. Ayutthaya was announced to be World Heritage City in the year 1991, at that time Thailand has entered the first issue of the National Economic Development Plan. Up till now, the National Economic and Social Development, the 11th issue is used. It is a modern type of administration what Ayutthaya got from development is decay, caused by the imbalance of adjustment and change. The image of Phranakon Si Ayutthaya province has been changed. It has become disordered, risky, troubled and

violent area. Research group think that the mission and the commitment of educational institution are to drive knowledge part, create development plan suitable for problem condition and need of locality. Therefore, the research group cooperated to do research to find ways to improve Phranakon Si Ayutthaya province with actual participation of community members from every sector.

This purpose of this article is to present development format with participation from all sectors in administering Ayutthaya as World heritage city, that is, people responsible in taking care of world heritage area: community or people in locality, officials at management level, tourist groups, groups of businessmen and enterprise owners, academics, politician group, clergy and monks of various religion and student group which are stakeholder group. SWOT technique was used to analyze the internal and external environment states which affect the management of historical city Phranakon Si Ayutthaya and in concluding strengths, weaknesses, opportunities and threats as follows.

¹ Research project funded by National Research Council of Thailand (NRCT)

² Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

³ Assistant Professor, Chulachomklao Royal Military Academy

จุดเด่น (Strengths) ของนคร ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยามีสิ่งที่น่าสนใจ คือ การจัดการผังเมืองที่ดี การแบ่งพื้นที่ใช้สอยตามหลักผังเมืองอย่างชัดเจน จึงเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง อีกทั้งมีหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณีและอารยธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าจนได้รับการประกาศเป็นมรดกโลก ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่ดี เส้นทางน้ำเส้นทางคมนาคมสะดวกและอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตรเป็นเมืองอยู่ชานอ้น เนื่องจากภูมิประเทศมีแม่น้ำและคลองล้อมรอบ และมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและสามารถรักษาสีวล้อมทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งมีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จุดด้อย (Weaknesses) ต้องปรับปรุง

แต่ในอีกด้านหนึ่ง ยังมีประเด็นที่น่าห่วง คือ การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาปัจจุบันยังไม่มี การจัดระเบียบที่ชัดเจนตามหลักการจัดการผังเมือง ทำให้มีการใช้ที่ดินผิดประเภท เส้นทาง การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งยังไม่ชัดเจน บางเส้นทางคับแคบเข้าถึงไม่สะดวก ไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์ เส้นทางที่ชัดเจนไม่มีข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของสถานที่นั้นๆ ที่สมบูรณ์ส่วนสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งน่าจะมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ในการวางแผนและบริหารจัดการ ประกอบกับมีความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงาน รวมถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีความขัดแย้งในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ด้วย

โอกาส (Opportunities) เพื่อการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมองโอกาสหลายประการกล่าว คือ การรับรู้ว่ามีนักท่องเที่ยวมีความนิยมขึ้นชอบในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นแหล่งมรดกโลก จึงต้องการให้มีนโยบายของรัฐเกื้อหนุนในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยว การบูรณะฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่นในการบริหารจัดการดูแลและอนุรักษ์พื้นที่ ร่วมด้วยสื่อต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ตลอดเวลา และนโยบายการพัฒนาจังหวัดนั้นไม่ควรส่งเสริมการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมจนเกินไป

อุปสรรค (Threats) ต้องรับมือ

อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่อาจบรรลุเป้าหมายคือ ขาดเอกภาพด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ขาดการบริการด้านข้อมูลข่าวสาร ขาดการจัดการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและการปฏิบัติตัวที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้าบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบร้านค้า และขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการพื้นที่และการบริการต่อนักท่องเที่ยว ปัญหาภัยธรรมชาติ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำล้อมรอบหลายสาย ทำให้ประสบปัญหาอุทกภัย วิถีชีวิตดั้งเดิมแบบสังคมเกษตรกรรมถูกแทนที่ด้วยวิถีชีวิตแบบสังคมอุตสาหกรรมที่เกิดจากการขยายตัวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Strengths of Historical City Phranakon Si Ayutthaya

Historical City Phranakon Si Ayutthaya has good planning management and there is division of utility area along with city plan clearly. Ayutthaya is the city which indicates its rare identity and it is an evidence of civilization remaining. Ayutthaya is so full of tourist attraction in many aspects as tradition, arts and culture and history that it was announced as world heritage. The city of Ayutthaya is situated in good landscape. Waterway and communication route are very convenient. Furthermore, it is near Bangkok Ayutthaya has agricultural fertility. It is fertile area because of good landscape surrounding by rivers and canals. This city has folk intelligence which is worth in economics and people of Ayutthaya conserve natural environment and arts and culture. Ayutthaya has potential to be conservative tourism site.

Weaknesses

At present, the use of land is not arranged orderly, following city planning as the land use is categorized wrongly. Several ways accessing tourist attractions are not convenient. Some are a narrow way that is not suitable for walking to the tourist attractions and also some tourist attractions do not have sign spots or tourist information. Moreover, basic public utility and facilities are not sufficient with the number of tourists including lack of participation of stakeholders in planning and management. There is an overlap of the operation, including power, duty of government service division and local organization. There is conflict in earning a living of entrepreneurs in tourist ground.

Opportunities

The tourists appreciate cultural tourism. They recognize the significance of world heritage. The government policy supports tourism promotion, improvement and restoration of tourist sites and historic sites, arts and cultural conservation and local intelligence. There is support from local leaders in managing and conserving areas. The media always publicize tourist sites in Ayutthaya province. The policy of province development does not promote to extend industrial area.

Threats

The importance problem of Historical City Phranakon Si Ayutthaya is lack of unity in tourist management and lack of information service and signposts, lack of effective tourist resource management, lack of promotion of agricultural tourism. Some people lack of knowledge and understanding of being good hosts and being well-behaved towards tourist. Some entrepreneurs do not cooperate in managing shops orderly. They lack of knowledge and understanding in organizing area and tourist services. Natural disaster also affects area of Historical City Phranakon Si Ayutthaya because Ayutthaya is located in lowland plan. It is surrounded by many rivers. Such terrain makes Ayutthaya have flood disaster. Former socio-agricultural lifestyle is replaced by socio-industrial lifestyle. This is caused by economics extension and development.

ตกพลีกรูปแบบการพัฒนาคน ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์บริบทของอยุธยาในประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะผู้เขียนบทความขอเสนอรูปแบบการพัฒนาอันเกิดจากการตกผลึกของทุกฝ่ายที่ร่วมให้ความเห็นและกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมของแผนการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และตั้งคำขวัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ “ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานต์กวี คนดีศรีอยุธยา” ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ตามที่แสดงในแผนภาพ

แนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นกระบวนการที่จะผลักดันแผนกลยุทธ์และมาตรการไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมเพื่อให้ได้ผลผลิต/ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ โดยมีการจัดทำแผนงานแผนปฏิบัติการฯ โครงการและกิจกรรมรองรับ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลกลไกสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ การพัฒนาปลูกฝังผ่านเยาวชนภายใต้กลไกการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอยุธยาเมืองมรดกโลกภายใต้การมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน บทความนี้ขอเสนอแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามบทบาทหน้าที่ของกลไกทางสังคมที่มีบทบาทอยู่ในสังคมพระนครศรีอยุธยา กล่าวคือ

- ชุมชน องค์กร และกลุ่มทางสังคม ควรขับเคลื่อนให้มีการจัดการความรู้ของชุมชนโดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมโดยสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นร่วมดำเนินการ
- การสร้างฐานข้อมูล จัดระเบียบความรู้ ให้สะดวกต่อการค้นคว้า ทบทวน สืบค้นด้านรายละเอียด
- องค์กรภาครัฐ เช่น การท่องเที่ยว กรมศิลปากร กรมธนารักษ์ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมเสนอแนวคิด และสถาบันการศึกษา ร่วมนำเสนอองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

● สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ต้องเร่งพัฒนา ค้นคว้า วิจัยองค์ความรู้ด้านการเกษตร และด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีอยุธยา ต้องค้นคว้าศึกษาวิจัยองค์ความรู้ด้านอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อท้องถิ่นให้สามารถปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ท่านที่ได้อ่านบทความนี้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นชาวพระนครศรีอยุธยาหรือประชาชนคนไทยทั่วไป คงได้ตระหนักถึงสมบัติอันล้ำค่าของพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีทั้งโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่ล้ำค่ามีได้ สิ่งเหล่านี้ควรได้รับการปกป้อง ดูแลรักษา โดยท่านสามารถเข้าร่วมในงานทางวิชาการ หรือให้ข้อคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ อย่างมีใจรัก และร่วมกันจัดการพื้นที่นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้สามารถขับเคลื่อนไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ที่ท่านได้กระทำเพื่อบ้านเกิดเมืองนอน

ท้ายนี้ขอบทความขอเสนอเส้นทางที่เปิดกว้างเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และมีคุณค่า โดยคำนึงถึงชาวอยุธยาที่มีได้เกิด อยู่ และแตกดับไปอย่างเดียวดาย แต่ชาวอยุธยาถูกแวดล้อมด้วยสภาพทางสังคมที่มีทั้งอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม ชาวอยุธยาจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นเฉกเช่น ชาวไทยทุกคน และยังมีภาระในการสร้างสรรค์ต่อยอดทุกสิ่งที่เป็นต้นทุนชีวิตด้วยการมองในแง่ความงามของท้องถิ่นและสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ที่ท้าทายระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ให้ผสมกลมกลืน และพัฒนาเป็นความประทับใจที่สามารถต่อยอดไปไม่รู้จบ

แผนที่ยุทธศาสตร์อยุธยามรดกโลก เมืองแห่งการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ปฤษฎางค์ ชนวรรช นวกาศ์ คงศรีบุญกุล และคณะ. อยุธยาเมืองมรดกโลกภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาอย่างยั่งยืนรายงานการวิจัย, 2555. แผนที่ยุทธศาสตร์อยุธยามรดกโลก เมืองแห่งการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

Management plan of historical city Phranakon Si Ayutthaya

After analyzing internal and external environment, the information mentioned to fix vision, strategy and activities of management plan of historical city Phranakon Si Ayutthaya under the participation of every sector. This is made up of 4 strategies under the motto of Ayutthaya province, that is “Old capital, fertile area, beloved superb poets Si Ayutthayamoral persons”, as shown in diagram.

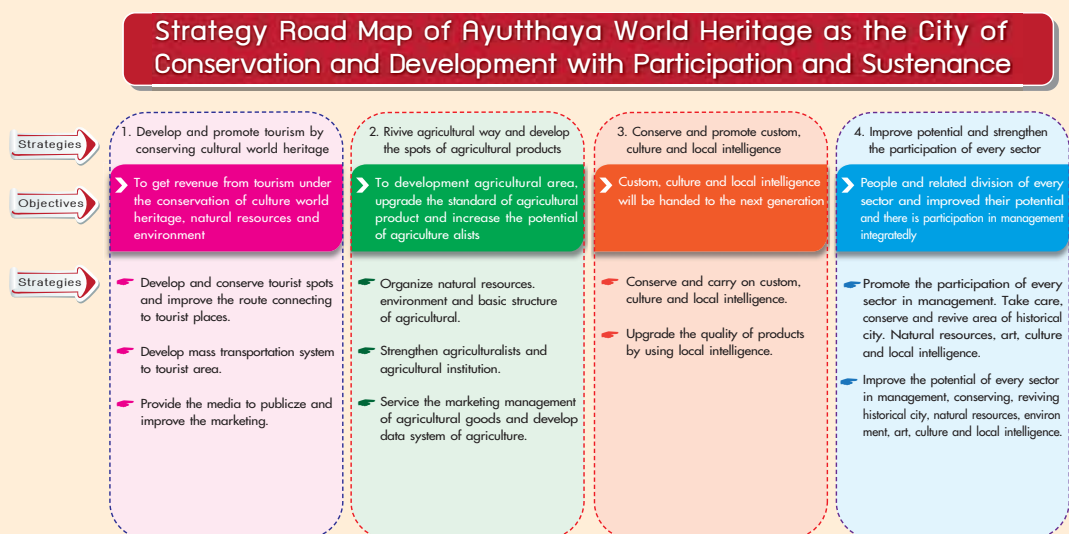
Guides for applying the plan into practice are an important process. The reason is it is the process to push the strategy plan and measure to successful and concrete performance so that the result as objectives and target required in the plan by making operation plan, project and activities to be supported and there will be follow-up. The most important mechanism is education management that helps is to develop Ayutthaya as world heritage site under the sustainable participation. This article presents the way to exchange and to learn as roles of social mechanism in Ayutthaya:

- Communities, organizations and social groups should step out to give knowledge to community especially in arts and culture by supporting of local educational institutions.
- To set up data base and knowledge of historical city Phranakon Si Ayutthaya for conveniently access by public

● Government organizations such as Tourism Organization, Fine Art Department, Treasury Department should invite communities to propose the new ideas to develop historical city Phranakon Si Ayutthaya.

● Educational Institutions should provide the knowledge on Ayutthaya tourism; Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi should develop research on agricultural knowledge and industrial agricultural, Ayutthaya Technology College should focus on industrial research and Rajabhat University urgently creates knowledge body local intelligence and arranges learning for locality so that it can be used effectively.

Finally, the route widened for being together harmoniously and valuably for people of Ayutthaya province so that they are not only born, exist and die lonely but they are surrounded with social status, they have personal identity and social identity. People of Ayutthaya have duties towards locality as every human and they are capable in creating everything to be their life assets. Looking positively at locality, social point of view to build identity which challenges old things and new ones to be mixed harmoniously, this will be impressive personality and will be linked on and on, without end.

REFERENCE

Prissana Chanawat, Naphang Kongsetthagul and research group. 2012. Research Report “Ayutthaya World Heritage City under the Sustainable Development Strategy”.

การประเมินผลสำเร็จของมาตรการ ป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีโครงการประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำ (โครงการก้วคหมา จังหวัดลำปาง)

โดย...นายจรัส เทพวอยพร
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2518 และมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเป็นฉบับ พ.ศ. 2535 กระทั่งใช้มาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) ภายใต้ พ.ร.บ. ดังกล่าว มีประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment Report – EIA Report) สำหรับโครงการพัฒนาต่างๆ ตามที่ปรากฏในส่วนที่ 4 มาตรา 46 – 51 ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานมานานกว่า 20 ปีแล้ว จากการใช้กรอบแนวทางการดำเนินงานระยะหนึ่งแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยทบทวนและประเมินผลสำเร็จของมาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการบังคับใช้บทบัญญัติเรื่องการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทความนี้ขอเสนอเป็นแนวทางส่วนหนึ่งเพื่อพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อไป

ปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการประเมิน

โดยหลักการพื้นฐานทั่วไป การประเมินผลสำเร็จของมาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบ จะเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ต้องมาจากข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ สำหรับปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการประเมินฯ ได้แก่

- ขอบเขตของมาตรการ
- ขนาดของมาตรการ (มีความครอบคลุมหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร)
- ระยะเวลาของมาตรการ

- ความชัดเจนของปัจจัยนำเข้า เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ เป็นต้น
- ความสลับซับซ้อนของเป้าหมาย (กรณีเป้าหมายที่มีความสลับซับซ้อนหรือมีเป้าหมายย่อยๆ หรือมีความต้องการการบรรลุต่างกัน)
- ช่วงเวลาของเป้าหมายทั้งระยะสั้น ปานกลาง หรือระยะยาว

ขั้นตอนการประเมิน

ในที่นี้ ผู้เขียนได้เลือกโครงการประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับประเมินผลสำเร็จของมาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ โครงการก้วคหมา จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านพัฒนาแหล่งน้ำ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2545 และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2546

ขั้นแรก เริ่มจากการประเมินการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประเภทและขนาดที่มีการดำเนินการตามมาตรา 46* จากที่ผ่านมารายงานฯ โครงการต่างๆ จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณา โดยมีสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)** เป็นหน่วยงานทำหน้าที่กลั่นกรอง จากนั้นจึงนำเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ตามลำดับ สำหรับโครงการก้วคหมา จังหวัดลำปาง มีกระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังแสดงตามภาพ

* กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่มีความจุตั้งแต่ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไปหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ชลประทานตั้งแต่ 80,000 ไร่ขึ้นไป

** เดิม ชื่อ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และเปลี่ยนเป็น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ. 2535 และเป็น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2545

The Evaluation of Achievement of Preventive, Corrective and Mitigating Measures for Environmental Impact : The Case of Dam Project (Kiew Kor Mah Project, Lampang)

Mr. Charan Thepauporn,
Environmental, Senior Profession Level, Environmental Impact Evaluation Bureau,
Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

The enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2518 (1975) was Thailand's environmental law adopted in 1975 and was amended to be Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992) which has adopted until now (2013). According to the mentioned Act, there is a subject regarding the preparation of Environmental Impact Assessment Report (EIA Report) for any development projects under part 4, Section 46 – 51 which the related agencies have applied as framework for implementation for more than 20 years. As the framework has been applied for several years, writer would like to suggest that the Environmental Impact Assessment Report should be amended by reviewing and evaluating achievement of preventive, corrective and mitigating measures for environmental impact under the provision for preparing Environmental Impact Assessment Report. Guidelines for developing environmental impact assessment process will be demonstrated further in this article.

Significant Factors in the Evaluation

In general, the accuracy and reliability of the evaluation of the achievement of preventive, corrective and mitigating measures are derived from accurate, clear and acceptable data. Important factors in the evaluation are:

- Scope of the measures
- Size of the measures (how it relates to agencies or concerning people)
- Period of the measures
- Clarity of inputs such as personnel, equipment and budget

- Complexity of goals (in case of complicated goals or several sub-goals or different requirements)
- Period of goals: short, medium or long term goals

Evaluation Process

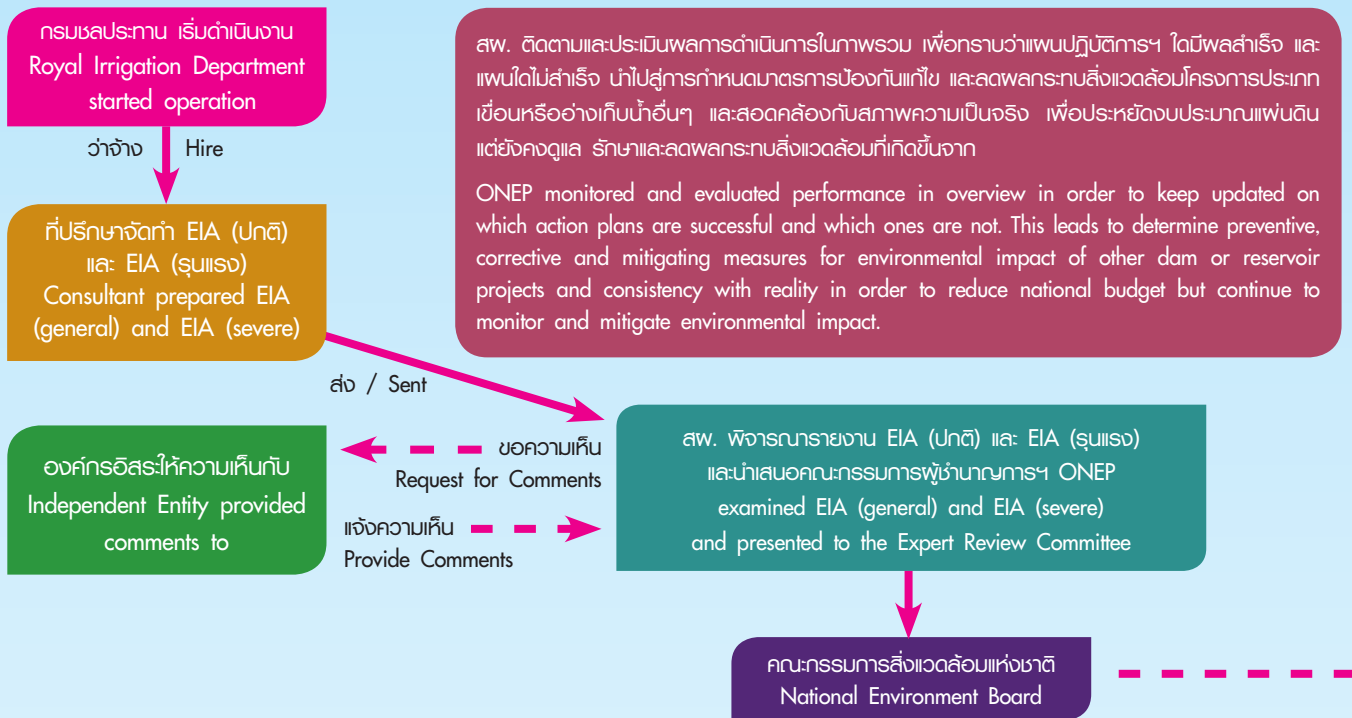
In this article, dam project, Kiew Kor Mah Project, Lampang, is selected to be a case study of the evaluation of the achievement of preventive, corrective and mitigating measures. The Kiew Kor Mah Project is the project that prepared Environmental Impact Assessment Report in accordance with the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992) and was approved by the Expert Review Committee on Environmental Impact Assessment Report for Water Resource Development and National Environment Board in 2002. After that, the Thai government approved this project on 18th November 2003.

The First Stage : Evaluation the Environmental Impact Assessment Report according to type and size of the operation in Section 46*. From the past, Environmental Impact Assessment Report of each project enters consideration process by being examined by the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP)**. Then, it is further presented to the Expert Review Committee. For the Kiew Kor Mah Project, Lampang, the process of preparation of Environmental Impact Assessment Report can be seen in below figure.

* Determine type and size of projects, public affairs or state enterprises which impact on environment have to prepare Environmental Impact Assessment Report. This includes dam or reservoir projects that have capacity of 100 million cubic metres or more or catchment area 15 square kilometres or more or irrigation area of 80,000 rai or more.

** Previous name is the office of National Environment Board. Then, the name was changed to the Office of Environmental Policy and Planning in 1992 and to the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning in 2002.

ภาพรวมกระบวนการจัดทำรายงาน

ขั้นที่สอง การประเมินรูปแบบการพิจารณารายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2534
การพิจารณารายงานฯ ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สน.) ต่อมาเมื่อ
มีประกาศ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับ
ปี พ.ศ. 2535 การพิจารณารายงานฯ ได้เปลี่ยนเป็นคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการฯ ชุดต่างๆ เป็นผู้พิจารณารายงานฯ และปฏิบัติมาจนถึง
ปัจจุบัน โดยเพิ่มความสำคัญในกระบวนการจัดทำรายงานฯ อาทิ
มีการกำหนดประเภทโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง
เพิ่มเติม 11 ประเภท การศึกษาด้านที่เน้นผลกระทบด้านสุขภาพ
(Health Impact Assessment : HIA) การมีส่วนร่วมของประชาชน

(Public Participation: PP) รวมทั้งการศึกษาทางยุทธศาสตร์
(Strategic Environmental assessment : SEA)

ขั้นที่สาม การนำมามาตรการป้องกัน แก้ไข และลด
ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานฯ และได้รับการอนุมัติ
ควบคุมในขั้นตอนที่คณะกรรมการอนุมัติให้ก่อสร้างโครงการ ไป
ปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม รายละเอียดดังแสดงในภาพเป้าหมาย
ของการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาโครงการ
ทั่วประเทศ จังหวัดลำปาง

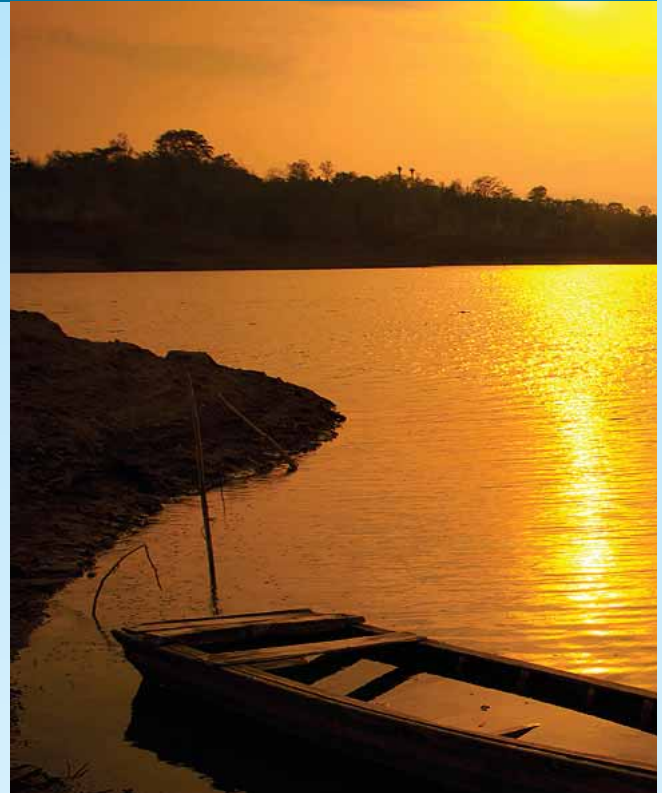
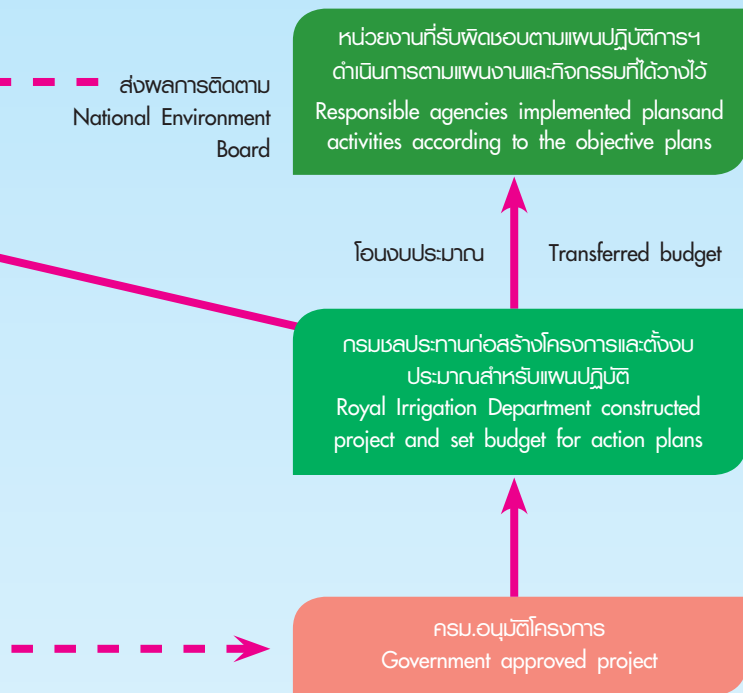
ขั้นสุดท้าย ผลสำเร็จของการป้องกัน แก้ไข และดูแล
สิ่งแวดล้อม ทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม
ที่เกิดขึ้นโดยเน้นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นหลัก

โครงการเขื่อน

- การเห็นชอบเฉลี่ย 1 โครงการ/ปี (ตลอด 20 ปี มี 25 โครงการ
ประเภท EIA ที่เห็นชอบและมี 19 โครงการประเภท EIA ที่เห็นชอบ)
- การประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ เฉลี่ย 10 ครั้ง/ปี
- เบี้ยประชุม 0.25 ล้านบาท/ปี (เฉลี่ย 25,000 บาท ต่อครั้ง x 10 ครั้ง)
- เงินเดือนเฉพาะข้าราชการ (7 คน x เฉลี่ย 15,000 บาท =
105,000 บาท/เดือน หรือ 1.26 ล้านบาท/ปี) ยังไม่รวมค่าเอกสาร
ถ่ายเอกสาร ค่ากระดาษ ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันรถ ค่าเครื่องบิน

ตั้งแต่ปี 35-56 มีโครงการเขื่อนที่สร้าง 25 โครงการ ส่งผลให้เมื่อมีโครงการ
ประชาชนมีน้ำใช้ครบถ้วนแล้ว แสดงให้เห็นอย่างคร่าวๆ ได้ว่าภาษีของประชาชน
ที่ สำนักรวเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมใช้จ่ายหลักๆ เพื่อเป็นเงินเดือน เบี้ยประชุม
ตลอด 20 ปี คิดเป็นเงินอย่างหยาบๆ ประมาณ 26 ล้านบาท เกิดผลประโยชน์
โดยตรงกับประชาชน คือ มีน้ำใช้ทั้งอุปโภค-บริโภค การเกษตร บรรเทาน้ำท่วมและ
ภัยแล้งที่อาจส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพ อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิต และที่สำคัญเพื่อให้เกินเส้นความยากจน (ตัวอย่างในภาคเหนือเส้น
ความยากจนอยู่ที่ 1,078 บาทต่อคนต่อเดือน) พร้อมๆ กับการดูแลด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านต่างๆ อาทิ ป้องกันการบุกรุกป่ารอบๆ โครงการ เพิ่มพื้นที่ป่าโดยมาตรการการ
ปลูกป่าทดแทน มีการดูแลในเขื่อนน้ำ มีการดูแลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์
ที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยว

Overview of Preparation of Environmental Impact Assessment Report

The Second Stage : evaluate the process of the consideration of Environmental Impact Assessment Report. During 1981 – 1991, the Environmental Impact Assessment Report was reviewed by officers from the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP). However, after the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992) had passed, the report has been considered by various Expert Review committees until now. There were also many importance changes in process of report preparation, for example, adding 11 types of project which may severely affect environment; Health Impact Assessment (HIA);

Public Participation (PP) and Strategic Environmental Assessment (SEA).

The Third Stage : implement the preventive, corrective and mitigating measures that are indicated in the report and approved by the cabinet in the project approval stage. Details of goals of mitigation of environment impact from the development of the Kiew Kor Mah Project, Lampang are shown in below figure.

The Final Stage : the achievement of the environmental prevention, corrective and monitoring as well as incurred direct and indirect benefits especially benefits to the public.

Dam project

- Average number of project approval is 1 project per year (in 20 years, there are 25 EIA approved projects and 19 IEE approved projects).
- Average number of meeting of Expert Review Committee is 19 meetings per year.
- Meeting allowance is Baht 0.25 million per year (average Baht 25,000 per meeting x 10 times).
- Salary of government officer (7 officers x Baht 15,000 in average = Baht 105,000 per month or Baht 1.26 million per year) exclusive of expense of document, copy of document, paper, telephone, electricity, fuel and flight ticket.

Since 1992 until 2013, there have been 25 dam projects which supplied water to million of households. It can be roughly calculated that the Office of Natural resources and Environment Policy and Planning has spent Baht 26 million of tax from people on main expenditure on officers' salary and meeting allowance for 20 years. This amount of money can create direct advantages to people such as water for public consumption, agriculture, flood and drought relief that might affect people's livelihood including generating income in order to improve quality of life especially to be above the poverty line (example of the poverty line in the North of Thailand is Baht 1,078 per person per month) as well as environmental monitoring, for instance, preventing forest invasion nearby the project; increasing forest area by reforestation; monitoring stream ecosystem; and monitoring and ensuring appropriate land usage as tourist attraction.

ทั้งนี้ ผลสำเร็จที่รวบรวมจากการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการกัวคองมา สรุปได้ว่า

- ด้านการทำการรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประเภทและขนาดที่กำหนดไว้มีการดำเนินการตามข้อกำหนดทั้งหมดทุกโครงการ
- รูปแบบของการพิจารณารายงานถือได้ว่าเป็นที่ยอมรับและมีความเข้มข้นแต่อาจถูกมองว่าการพิจารณาล่าช้า
- การนำมามาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานฯ ไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมเริ่มปฏิบัติบางโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2545 และปฏิบัติอย่างจริงจังปี 2546-2556
- ผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อมที่เกิดขึ้นเมื่อมีการทำการรายงาน EIA และโครงการได้มีการก่อสร้าง คือ ประชาชนมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค และสำหรับภาคเกษตรกรรมทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกินเส้นความยากจนที่เป็นเป้าหมายหลัก แต่ที่สิ่งที่ยังไม่ชัดเจนคือ การประเมินผลประโยชน์ทางอ้อมที่แสดงในรูปตัวเงิน ดังนั้น ในอนาคตจึงต้องมีวิเคราะห์และประเมินในส่วนนี้เพื่อให้ได้ภาพการนำเสนอที่ชัดเจนต่อไป

บทสรุป

การประเมินผลสำเร็จของมาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการทำการรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (มาตรา 46-51) ที่

กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พบว่า เบื้องต้นประสบผลสำเร็จในการบังคับใช้ทำให้หน่วยงานที่มีโครงการพัฒนาที่เข้าเกณฑ์ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำรายงานฯ จึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม และประชาชนที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ควรปรับปรุงด้านการประเมินผลประโยชน์ที่เกิดจากการนำมามาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติจริง โดยควรมีการประเมินให้อยู่ในรูปตัวเงินที่ชัดเจนให้มากขึ้น เพื่อแสดงให้ประชาชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชน รวมไปถึงสำนักงานงบประมาณเห็นถึงความคุ้มค่าของการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกิดจากการนำมามาตรการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานฯ ไปปฏิบัติจริง สำหรับอุปสรรคที่สำคัญ คือ การจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณไปยังหน่วยปฏิบัติค่อนข้างล่าช้า จึงส่งผลให้มาตรการเหล่านั้นไม่อาจที่จะป้องกัน แก้ไขให้สอดคล้องหรือทันกับเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างทันทั่วถึงเท่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานหรือแสดงแนวโน้มที่ดีส่วนหนึ่ง สำหรับการบริหารจัดการของภาครัฐในการตัดสินใจหรือการบริหารจัดการด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไปโดยเฉพาะระยะที่จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, “ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พ.ศ. 2548”.
2. สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555, “แนวทางการติดตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำกรณีโครงการเขื่อนกัวคองมา จังหวัดลำปาง”.

Regarding achievement gathered from monitoring and examining environmental impact of Kiew Kor Mah Project, it can be concluded that

- The Environmental Impact Assessment Report of all projects had prepared as specific by the projects' type and size and implemented in accordance with all requirements.
- The process of report consideration is acceptable and intense but it can be seen as delayed consideration.
- The preventive, corrective and mitigating measures which were defined in the report were adopted in some projects since 1992 – 2002 and have been seriously implemented in 2003 – 2013.
- The direct and indirect benefits from preparing EIA report and constructing the project are water consumption for public and increasing income in agricultural sector to be above the poverty line which is the main goal. Nevertheless, there is an unclear issue which is evaluation of indirect benefit in monetary term. Thus, there should be analysis and assessment of this advantage in order to have unambiguous presentation in the future.

Summary

In accordance with environmental policies and plans from the Environmental Impact Assessment Report (Section 46-51) in the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992), the evaluation of achievement of preventive, corrective and mitigating measures for environmental

impact primarily succeeded in enforcement. Consequently, the organisations, which have development projects that meet the criteria, need to prepare the Environmental Impact Assessment Report. These would increase a confidence of environmental organisations and people concerned or affected from each project.

However, it should improve the assessment of benefits from implementing the preventive, corrective and mitigating measures. The evaluation must clearly determining benefits in monetary term. This would illustrate people, private organisations, media, and the Bureau of the Budget to understand the value of the EIA report preparation and the achievements of implementation of preventive, corrective and mitigating measures for environmental impact.

The key obstacle to implementation of measures is that allocated budget from the Bureau of the Budget to operation unit is relatively slow. As a consequence, the measures are not able to timely or consistently prevent and correct the circumstances. The mentioned result of evaluation is basic information that shows some good prospects of the next stage of management of government decisions or management of natural resources and environment monitoring particularly the stage of entering ASEAN Economics Community in order to better fulfil purposes and intentions indicated in the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992).

References

1. The Environmental Impact Evaluation Bureau, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2005, "Environmental Impact Assessment System in Thailand Act B.E. 2548 (2005)".
2. The Environmental Impact Evaluation Bureau, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012, "Guidelines for monitoring implementation of the preventive, corrective and mitigating measures for environmental impact and monitoring environmental impact from dam or reservoir project; the Case of Kiew Kor Mah Project, Lampang".

เป้าหมายของการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

Goals for environmental impact mitigation incurred from

แผนการป้องกันแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อมหลังการก่อสร้าง จำนวน 8 แผนงาน

Eight plans for preventive, corrective and developing environment after project construction

- 1) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำ
Forest restoration and conservation plan in upstream area
- 2) แผนงานจัดการทรัพยากรป่าไม้และโครงการทิวคองมา
Forest resources management plan and Kiew Kor Mah project
- 3) แผนงานช่วยเหลือและเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำ
Aquatic animals assisting and transferring plan
- 4) แผนงานพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและกรมประมง
Aquatic animals and fishery resources development and conservation plan
- 5) แผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว
Tourism development and promotion plan
- 6) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรชลประทาน
Irrigated farming promotion and development plan
- 7) แผนงานป้องกันแก้ไขผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการผลิตทางการเกษตร
Plan for preventing and mitigating chemical impact from agricultural production
- 8) แผนงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
Occupation development and promotion plan

แผนติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 แผนงาน

Ten Plans for tracking and reviewing environmental impact

- 1) แผนงานติดตามตรวจสอบด้านป่าไม้ และประเมินสภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้
Forest monitoring and integrity assessment plan
- 2) แผนงานติดตามตรวจสอบด้านสัตว์ป่า
Wild Animals monitoring and reviewing plan
- 3) แผนงานติดตามตรวจสอบนิเวศวิทยาทางน้ำและทรัพยากรประมง
Aquatic ecosystem and fishery resources monitoring and reviewing plan
- 4) แผนงานติดตามและประเมินผลการจัดการทรัพยากรน้ำ
Water resource management monitoring, reviewing and evaluating plan
- 5) แผนงานติดตามตรวจสอบข้อมูลน้ำใต้ดิน
Underground water information monitoring and reviewing plan
- 6) แผนงานติดตามตรวจสอบคุณภาพดิน
Soil quality monitoring and reviewing plan
- 7) แผนงานติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดิน
Surface water monitoring and reviewing plan
- 8) แผนงานติดตามและพิจารณาทางด้านสาธารณสุข
Public health monitoring and reviewing plan
- 9) แผนงานติดตามการปฏิบัติตามการป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
Monitoring plan for the implementation of preventive, corrective and mitigating environmental impact and environmental impact review
- 10) แผนงานประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
Performance evaluation plan for the operation of preventive, corrective and mitigating environmental impact and environmental impact review

การพัฒนาโครงการทิวคอบมา จังหวัดลำปาง

in the development of Kiew Kor Mah Project, Lampang

ยุทธศาสตร์ การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

ดร.กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สวยงามและหลากหลาย มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่ ทำให้ประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มีความสำคัญเป็นที่นิยมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก กระจายอยู่ทุกภูมิภาคในประเทศ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ นำรายได้จำนวนมากมาสู่ประเทศ ดังนั้น การมีสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่สวยงามและหลากหลาย จึงเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ

นอกจากนี้แล้ว การมีสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่ดีทำให้มนุษย์ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย จะส่งผลให้มนุษย์มีความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การมีสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่ดีจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์

สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน มีสาเหตุสำคัญมาจากธรรมชาติ ทั้งภัยธรรมชาติและความเสื่อมโทรมตามธรรมชาติและมาจากการกระทำของมนุษย์ที่นำสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์มาใช้เป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายรูปแบบ ทำให้สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ธรรมชาติถูกบุกรุก ถูกทำลาย หรือถูกบดบัง รวมทั้งการสร้างสิ่งก่อสร้าง การกระทำหรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดภูมิทัศน์ใหม่ที่ไม่อาจจะบดบังทำลาย หรือลดคุณค่าของภูมิทัศน์ที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการใช้ที่ดินโดยขาดการวางแผน การไม่ปฏิบัติตามผังเมือง ทำให้เมืองเติบโตโดยไม่มีระเบียบแบบแผน ปัญหามลพิษต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ

และขยะมูลฝอยที่กองทิ้งในสถานที่ต่างๆ ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ในและโดยรอบพื้นที่

ปัญหาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นยังเป็นผลมาจากการขาดความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินส่วนบุคคล และทรัพย์สินสาธารณะ การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกฎหมายที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมปัญหาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ของพื้นที่และบริเวณโดยรอบที่ถูกเปลี่ยนแปลงไป หรือถูกลดคุณค่าและความสำคัญลง มีผลกระทบโดยตรงต่อทัศนียภาพและการมองเห็น ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ที่สำคัญส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ จนถึง การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การลงทุนและการท่องเที่ยว เนื่องจากการลดลงของคุณภาพและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน และพื้นที่ที่มีความสำคัญ ซึ่งความสัมพันธ์ทั้งหมดจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ของพื้นที่ในระยะยาว

ด้วยความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์และสถานการณ์ ปัญหาของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่มาจากการกระทำของมนุษย์ และจากธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ และระบบนิเวศของพื้นที่ ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยาวนาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ* ได้มีการดำเนินงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ดังนี้

* คณะอนุกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ เป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2548 ซึ่งมีนายปริญญ์ นุตาลัย เป็นประธาน และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่เสนอแนะแนวทางและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากการมีสิ่งก่อสร้างที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางภูมิทัศน์ และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับภาษีและประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้เมืองและชุมชนมีทัศนียภาพที่ดี รวมทั้งเสนอแนะรูปแบบและกำหนดหลักเกณฑ์สิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมและส่งเสริมคุณค่าทางทัศนียภาพของเมือง ทั้งด้านธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม

Environmental Landscape Management Strategy

Dr. Kamonthip Kongprasertamorn

Environmentalist, Senior Profession Level, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

Thailand has abundance of natural and unnatural landscapes, all of which are beautiful and unique for a specific site. Consequently, Thailand has diversified tourist attractions across all regions in the country. Because of the beauty tourist attractions, it has been well-known all over the local, national, and international levels. These result in encouraging the growth of tourism in the country, and eventually tourism can generate high amount of revenue for the country. Therefore, attractive and diverse environmental landscapes are one of the key resources for socio-economic development, this is also inclusive to tourism, sport and recreation.

In addition, another benefit of the good environmental landscape is to people has a pleasant surroundings of living in terms of tidiness, cleanliness, beauty, amenity and safety. This will make people happy both physically and mentally. Thus, the great environmental landscape is one of the important elements to the people's quality of life.

Situation and Issue of Environmental Landscape

The main causes of issue of environmental landscape are disaster, natural deterioration, and human activities that have used the environmental landscape in many direct and indirect ways to develop the country's economy. As the result, the environmental landscape is invaded, destroyed or obstructed, for instance, constructing new building or new activity that creates new environmental landscape which blocks or devalues the previous environmental landscape. This is also including lack of land-use planning; failure to follow city plan which causes disorderly city; and pollution

problems such as water pollution, air pollution and municipal waste that is dumped in various locations which affects the environmental landscape and surrounding area.

Issues of environmental landscape result from lack of responsibility to private and public properties as well as lack of effectiveness of law enforcement. The existing laws which do not cover environmental landscape issues are a part of this problem. In addition, either changes in social values and culture or alteration and reduction of value and importance of environmental landscape of a given area and its surrounding plays a key roll in declining quality of view and visibility of environmental landscape. This is also affected the quality of life and safety of people and their property. Importantly, these causes of environmental landscape issues have an effect on variation of environment and ecosystem of the area which can further affect on declining of economy, investment and tourism due to the decline of quality and value of archaeological sites and significant areas. This correlation will impact ability to benefit from environmental landscape of the area in long term.

It has been accepted that the environmental landscape is an important factor to people's quality of life. Meanwhile, the situation of environmental landscapes has been continuously and seriously deteriorated mainly due to human activities. Therefore, it is indispensable to have the strategy for environmental landscape management. This strategy will be a tool for worthy and sustainable utilising environmental landscape. As the Secretariat of the Subcommittee of Environmental Management on Visual Pollution*, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning implemented environmental landscape management as follows:

* The Subcommittee of Environmental a on Visual Pollution which is the subcommittee under the National Environment Board was established on 20th June 2005. The Chairman of the subcommittee is Mr. Parinya Nutalai while the secretariat of the subcommittee is Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. The responsibilities of the subcommittee are suggesting preventive and corrective guidelines and measures for visual pollution from buildings and culture conflict especially the ones that related to advertisement and public relation in order to have good scenery in urban and rural areas. The subcommittee also suggests format and define criteria of appropriate building structure and promote the natural and cultural heritage values of the view of city.

๕ จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดระเบียบป้าย (คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 รับทราบมติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นชอบข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดระเบียบป้าย)

๖ จัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดระเบียบป้าย (คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 รับทราบมติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นชอบแผนปฏิบัติการในการจัดระเบียบป้ายและให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการในการจัดระเบียบป้าย)

๗ จัดทำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ (คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554 รับทราบมติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นชอบยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ และให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปลงยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ)

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

หลักการสำคัญของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ คือ ภูมิทัศน์เป็นทรัพยากรที่เป็นสาธารณสมบัติสำคัญของประเทศ ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแล รักษา สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ อันจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและทำให้การใช้สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์อย่างยั่งยืน โดยแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่ดี คือ การให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสารแก่ทุกภาคส่วนให้รับทราบ และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ โดยต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility: SR) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์อย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ คือ ประเทศไทยมีการดูแล รักษา อนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ธรรมชาติ ภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ชนบท ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย โดยมีเป้าหมายหลัก ให้ประเทศไทยมีการจัดการ สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์วัฒนธรรม ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น ให้มีความเหมาะสม สะอาด ปลอดภัย สะดวกสบาย และสวยงาม บนหลักการของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาค

ประชาชน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอิสระ เครือข่ายภาคประชาชน และหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยมี 2 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การจัดระเบียบป้าย และยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

ปัจจุบัน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำลังจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป และ สผ. ได้ร่วมกับท้องถิ่นที่มีศักยภาพและมีความสนใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์หลายแห่งในการแปลงยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เช่น เทศบาลเมืองหัวหิน เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เทศบาลนครลำปาง และเทศบาลนครเชียงใหม่

การดำเนินงานของภาคราชการเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ แต่ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด และร่วมทำ ที่สำคัญต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ที่มีอยู่อย่างจำกัดและต้องใช้อย่างรู้คุณค่า ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้กับคนไทยทุกคนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังตัวอย่าง การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ต้องมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม จะทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์มีประสิทธิภาพ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554. “ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์” พิมพ์ครั้งที่ 2 สิงหาคม 2554 พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี วี ออฟเซต กรุงเทพมหานคร. ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์.

☞ **Formulating policy suggestions on billboard management** (on 1st November 2005, the cabinet acknowledged an approval of the National Environment Board for policy suggestions on billboard management).

☞ **Preparing an action plan for billboard management** (on 27th February 2007, the cabinet acknowledged an approval of the National Environment Board for the action plan for billboard management, and authorised agencies to act according to the action plan for billboard management).

☞ **Preparing environmental landscape management strategy** (on 22nd March 2011, the cabinet acknowledged an approval of the National Environment Board for environmental landscape management strategy, and assigned the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning to develop the action plan for environmental landscape management together with pertinent agencies in order to transform the environmental landscape management strategy into action).

Essence of Environmental Landscape Management Strategy

The key principle of the environmental landscape management strategy is to landscape is the crucial public resources which all people have the rights to utilise it. Simultaneously, people have the duty and responsibility to take care of the environmental landscape. This will result in the better quality of life and sustainable utilising environmental landscape. The guidelines on the effective environmental landscape management are sharing knowledge, information and news to all sectors to raise awareness of the importance of environmental landscape. In order to attain the participation from all sectors in terms of conservative and rehabilitative environmental landscape, fully law enforcement is required as well as Social Responsibility (SR) is necessary to be indoctrinated. Thus, all sectors truly engage in the environmental landscape preservation.

Vision of the environmental landscape management strategy is to Thailand has effective measures to preserve, conserve, protect and utilise the natural, urban and rural landscape. These measures will lead to a tidy, clean, safe, comfortable, and beautiful environmental landscape. The main goal is to Thailand has taken proper actions following the environmental landscape management strategy by means of developing the natural and man-made cultural environmental landscape to be suitable, clean, safe, comfortable and attractive. This will

be considered on natural resources and cultural conservation principle with participation of all relevant sectors. Sectors who relate to the process of environmental landscape management include people sector, private sector, non-governmental organisations, independent entities and government agencies. This goal aims to improve people's quality of life within 2020 by adopting 2 strategies which are the billboard management strategy and the environmental landscape management strategy.

Success Factors of the Environmental Landscape Management

Currently, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning is preparing an action plan for the environmental landscape management together with other related agencies. This action plan is going to be presented to the National Environment Board and the cabinet for further consideration. Besides, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning cooperates with several potential local organisations who have interested in the environmental landscape management for transforming the environmental landscape management strategy into action. The local organisations who involve in this process were composed of Hua Hin Municipality; Ayutthaya City Municipal; Hat Yai Municipality; Lampang City Municipality and Chiang Mai Municipality.

The operation of government agencies is only the beginning of the environmental landscape management. However, the vital elements that lead to success are the participation of all sectors in coordination, unity, sharing ideas and cooperation. And another key of success is relevant to awareness of the significance of the limited environmental landscape and conscientiously utilising the environmental landscape; particularly, under the sufficiency economy philosophy. With royal grace, His Majesty the King of Thailand granted the sufficiency economy philosophy to Thai people for applying to their life of practice. For instance, the environmental landscape utilisation has to be moderate, realistic, and immune with a proper conditions of knowledge and morals. This will leads to the effective environmental landscape management. As well as Thai people have had good quality of life and the major foundation of truly stable and sustainable development.

Reference

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. 2011.. *"Environmental Landscape Management Strategy"* 2nd edition August 2011, printed at B V Offset Limited Partnership Bangkok. **Environmental Landscape Management Strategy**

ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

หลักการสำคัญ

1. ภูมิทัศน์เป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ และเป็นสาธารณสมบัติของประเทศ ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน
2. ประชาชนทุกคนต้องการมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม สะดวกสบาย สงบ และปลอดภัย
3. การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องปลูกฝังสำนึก หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่ประชาชนทุกคน ให้รู้คุณค่าและหวงแหนสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดดำเนินการบริหารจัดการตามพันธกิจหน้าที่อย่างเคร่งครัด

แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

1. การให้ความรู้ข้อมูลและข่าวสารแก่ทุกภาคส่วนให้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
2. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
3. การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
4. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
5. การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility: SR)

วิสัยทัศน์ : ประเทศไทยมีการดูแล รักษา อนุรักษ์ คัดกรอง และใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ธรรมชาติ ภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ชนบท ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ คัดกรอง ป้องกัน ดูแล รักษาใช้ประโยชน์ฟื้นฟู และพัฒนาสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงคุณค่าความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
3. เพื่อให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์แบบบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. เพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้และเครื่องมือในการจัดการและพัฒนาศักยภาพสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
5. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การศึกษา เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ที่เหมาะสมให้แก่ทุกภาคส่วน
6. เพื่อให้สิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์มีการจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรม และสุขภาพ

เป้าหมายหลัก

ประเทศไทยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น เมือง และชนบท ให้มีความเหมาะสม สะอาด ปลอดภัย สะดวกสบาย และสวยงาม บนหลักการของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายในปี พ.ศ. 2563

โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน หน่วยงานของรัฐ

ยุทธศาสตร์ : มี 2 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การจัดระเบียบป้าย และยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

กลยุทธ์ : มี 6 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุน การศึกษา การพัฒนาองค์ความรู้ การจัดการและการพัฒนาศักยภาพและคุณค่าสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ และผลักดันให้นำไปสู่การปฏิบัติ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุน การปลูกฝังจริยธรรมสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุน การปรับปรุง แก้ไข และบัญญัติกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ในท้องถิ่นของตนเอง

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้หน่วยงานของรัฐ นำมาตรการด้านภาษี มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ มาตรการด้านสังคม และมาตรการด้านเทคโนโลยี มาเป็นเครื่องมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์

Environmental Landscape Management Strategy

Key principles

1. Landscape is the crucial national resource and country's property. People have mutual rights to utilize it.
2. People have to have excellent quality of life, tidiness, cleanness, beauty, comfort, quiet, and safety.
3. An effective environmental landscape management needs to create conscience, duty and social responsibility to everyone in order to understand value and cherished environmental landscape.
4. The related agencies should accelerate the implementation of the strict management according to the mission.

Environmental Landscape Management Guidelines

1. Sharing knowledge, information and news to all sectors to be informed and to be aware of the importance of the environmental landscape management.
2. Encouraging the participation of all sectors.
3. Conservation and Restoration of the environmental landscape.
4. Rigorous enforcement the related laws.
5. Creating social responsibility, (SR)

Vision : Thailand has effective measures to preserve, conserve, protect and utilise the natural, urban and rural landscape, and these measures will lead to a tidy, clean, safe, comfortable, and beautiful environmental landscape.

Objective

1. To encourage, support and accelerate the agencies that are responsible for environmental landscape management to effectively operate in conservation, protection, preservation, utilisation, restoration and development of the environmental landscape.
2. To instil environmental morals to all sectors in order to build conscience regarding value, importance and bene-fit of the environmental landscape.
3. To establish integrated environmental landscape management that involves all sectors
4. To educate and develop knowledge and equipment for environmental landscape management and potential development including determination of criteria or standard in environment landscape.
5. To encourage, support, educate, disseminate and publicise the knowledge in the appropriate environmental landscape management to all sectors.
6. To manage environmental landscape suitably and in accordance with the conservation of natural resources, ecosystem, biodiversity, culture and health.

Main Goal

Thailand has to manage the natural and manmade cultural environmental landscapes such as urban and rural to be suitable, clean, safe, comfortable and attractive on the principle of natural resources and cultural conservation by encouraging participation of all sectors in order to have excellent quality of life within 2020. The target participants are people sector, private sector, non-governmental organisations, independent entities and people networks and government agencies.

Strategies : There are 2 Strategies which are billboard management strategy and environmental landscape management strategy.

Approaches : There are 6 approaches which are

- 1st : To encourage and support potential development of all related sectors in the environmental landscape management.
- 2nd : To encourage and support education, knowledge development, potential management, and developing value of the environmental landscape including to accelerate the transformation of these knowledge into action.
- 3rd : To encourage, support, instil environmental morals, disseminate and publicise knowledge of the environmental landscape.
- 4th : To encourage and support improvement, amendment, and legislate laws, regulations, orders, ordinances, rules and notices in the environmental landscape management.
- 5th : To encourage and support local administrative organisations, provincial government agencies, people sector, private sector and non-governmental agencies to take care of their own environmental landscapes.
- 6th : To encourage, support and accelerate government agencies to adopt tax measures, economic measures, social measures and technology measures as tools in the environmental landscape management.

ข้อตกลงจากการประชุมคราวนั้น ไปจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศของตน ดังนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงจุดเริ่มต้นของการร่วมมือจากหลากหลายชาติในด้านสิ่งแวดล้อม องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศให้วันที่ 5 มิถุนายน ของทุกปี เป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก

สำหรับประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556 ที่ผ่านมามีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงานวันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี 2556 ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ จัดงานวันสิ่งแวดล้อมโลก ภายใต้แนวคิด “Think Eat Save : กิน อยู่ รู้คิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ณ รอยัล พารากอน ฮอลล์ สยามพารากอน กรุงเทพมหานคร ภายในงานมีกิจกรรมและนิทรรศการที่น่าสนใจ

การใช้ชีวิตประจำวันควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงมุ่งเน้นแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันเพื่อพิทักษ์ให้โลกนี้คงอยู่ยาวนานเท่านาน

โลมาอิรวดีแห่งทะเลหลวง

กับความท้าทายต่อการอนุรักษ์

มีงขวัญ ธรศิริกุล นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ *
สร้อยญา ธนสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน *

ตะวันตกลับฟ้าโลมาเศร้า เจ็บปวดร้าวท้าวร่างหมดทางหนี
มาติดอวนจวนตายได้วารี ไครหนอที่ทำได้ไม่หวั่นไหว
ดินไม่หลุดสุดจะคืนสิ้นชีวิต ที่เหลือคิดฝากชีวิไว้ที่ไหน
ฝูงโลมาคร่ำครวญหวนอาลัย ทะเลสาบเป็นของใครอยากจะรู้

นายอภัย คงมานนท์

อุปนายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง 2 ตุลาคม พ.ศ. 2555

โลมาอิรวดี (Irrawaddy dolphin) เป็นโลมาชนิดหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Orcaella brevirostris* อยู่ในวงศ์โลมา (Delphinidae) เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบแพร่กระจายอยู่ในทะเลบริเวณชายฝั่งของประเทศอินเดียฝั่งตะวันออก จนถึงตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย (Stacey and Leatherwood, 1997) รูปร่างหน้าตาคล้ายโลมาทั่วไป แต่มีลักษณะเด่น คือ หัวมนกลม คล้ายบาตรพระ สีของลำตัวด้านบนและด้านข้างมีสีเทา หรือ เทาปนน้ำเงิน ส่วนท้องมีสีขาวลง ครีบหลังตั้งอยู่ค่อนข้างต่ำ เล็กน้อย เป็นรูปสามเหลี่ยมปลายมนกลม ไม่มีงอยปาก ครีบหูใหญ่ ปลายมนกลม ตามีขนาดเล็ก ปากอยู่ด้านล่าง มีฟันบน 17-20 ซี่ ฟันล่าง 15-18 ซี่ มีขนาดความยาวลำตัวประมาณ 1.80-2.75 เมตร ลูกโลมาแรกเกิดมีความยาวลำตัวประมาณ 1 เมตร

โดยทั่วไปโลมาอิรวดีพบได้ทั้งในทะเลและสามารถปรับตัวได้ในน้ำจืดหรือแม้แต่ในบริเวณที่มีน้ำจืดของทะเลสาบสงขลา ตอนบน สามารถอยู่ใต้น้ำได้นานถึง 70-150 วินาที แล้วโผล่ขึ้นมาหายใจสลับกัน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว ใช้เวลาตั้งท้องประมาณ 9 เดือน ลูกโลมาแรกเกิดมีความผูกพันกับแม่มาก โดยเฉพาะในช่วง 18 เดือนแรกหลังคลอด และสามารถสืบพันธุ์เมื่ออายุได้ 12 ปี โลมาอิรวดีเป็นสัตว์สังคม พบอยู่เป็นฝูงเล็กๆ ฝูงละประมาณ 3-8 ตัว อาหารที่ชอบ ได้แก่ กุ้ง ปลา และหอยที่อยู่บนผิวน้ำและใต้โคลนตม

โลมาอิรวดีถูกพบครั้งแรกที่แม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า จึงเป็นที่มาของชื่อ และนอกจากนี้ ยังมีชื่อเรียกอื่นๆ อีก เช่น "โลมาหัวบาตรมีครีบหลัง" "โลมาน้ำจืด" และในภาษาไทยเรียก "โลมาหัวหมอน" ภาษาลาว เรียก "ปลาซ่า" เป็นต้น

*สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Irrawaddy Dolphin

To Extinction Challenges

Mingkwan Thornsirikul, Environmentalist, Senior Profession Level *

Saranya Tanasamrit, Plan and Policy Analyst *

ที่มา : ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง 2554

Source: Marine and Coastal Resources Research Centre, Lower Gulf of Thailand, 2011

Irrawaddy dolphin with the scientific name *Orcaella brevirostris* which is in the Delphinidae family is one of the mammals widely found in coastal area of Eastern India Ocean till the North of Australia (Stacey and Leatherwood, 1997). Although appearance of Irrawaddy dolphin is similar to general dolphin, there are some remarkable features of this type of dolphin. For instance, Irrawaddy dolphin has round head which is like monk's alms bowl. Colour of its back and side are grey or bluish grey and paler underside. It has rounded triangular dorsal fin that is slightly towards its tail. Irrawaddy dolphin does not have beak. It has large and round flippers, small eyes, and its mouth is underneath. There are 17-20 upper

teeth and 15-18 lower teeth. In term of size, its average length is 1.80-2.75 metres but the newborn is average 1 metre in length.

In general, Irrawaddy dolphin can be found in sea water and also able to live in freshwater even in turbid water as Upper Songkhla Lake. It can long dive for an average of 70-150 seconds; then, emerge to breathe alternately. Normally, female can reproduce one offspring is per year and the gestation period is around 9 months. Her calf is strongly attached to the mother especially in the first 18 months. The dolphin will reach sexual maturity at 12 years. Irrawaddy dolphin is usual social animal. They swim in a small pod consisting 3-8 dolphins each pod. It likes to eat prawn, fish, and shellfish on water surface and in mud.

Irrawaddy dolphin was firstly found in Irrawaddy River in Myanmar, so the dolphin was called after the river's name. Nonetheless, it is called in several local names such as "alms-bowl dolphin with dorsal fin", "freshwater dolphin", "pillow-head dolphin" in southern part of Thailand and calling "pha ka" in Lao People's Democratic Republic.

* Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

ความสำคัญ...โลมาอิรวดี

โลมาอิรวดีเป็นหนึ่งในโลมาเพียงไม่กี่ชนิด ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้อาศัยอยู่ในน้ำจืดได้ โดยพบว่ามีกลุ่มประชากรของโลมาอิรวดีที่อาศัยอยู่ในน้ำจืดทั่วทั้งโลกเพียง 5 แห่งเท่านั้น ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี ประเทศพม่า แม่น้ำโขงในส่วนที่อยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชา แม่น้ำมะหะฆามของประเทศอินโดนีเซีย ทะเลสาบชิลิก้า ประเทศอินเดีย และทะเลสาบสงขลาของประเทศไทย (Smith et al., 2007) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประชากรโลมาอิรวดีทั่วโลกมีจำนวนลดลง ทำให้มีความพยายามอย่างมากในการอนุรักษ์โลมาอิรวดี

ประเทศไทยจัดให้โลมาอิรวดีเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และอยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) ในบัญชี Thailand Red Data และจากการประชุมอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ครั้งที่ 13 เมื่อปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้เสนอให้โลมาอิรวดีเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองบัญชีที่ 1 (Appendix I) อันมีผลทำให้โลมาอิรวดีได้รับความคุ้มครองในระดับนานาชาติ (Kittiwattanawong et al., 2007) นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ตามประกาศจังหวัดพัทลุง ณ วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2544 และล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2553 โลมาอิรวดีถูกจัดเป็นสัตว์สัญลักษณ์ที่ควรอนุรักษ์ 1 ใน 20 ชนิดของปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยอีกด้วย

ทะเลสาบสงขลา...บ้านหลังเดียวของโลมาอิรวดีน้ำจืด

ทะเลสาบสงขลาตอนบนหรือทะเลหลวง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของโลมาอิรวดีน้ำจืดแห่งเดียวของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 295,625 ไร่ ด้านตะวันตกของทะเลสาบอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง ด้านตะวันออกอยู่ในเขตจังหวัดสงขลา ซึ่งบริเวณส่วนกลางทะเลสาบเป็นแหล่งอาศัยของโลมาอิรวดี ปัจจุบันคาดว่ามีความหลากหลายอยู่เพียง 20-30 ตัวเท่านั้น โดยในอดีตทะเลสาบสงขลาเคยมีช่องทางต่อเชื่อมกับทะเลอ่าวไทย โลมาอิรวดีฝูงนี้จึงสามารถว่ายน้ำไปมาหาสู่กับโลมากลุ่มอื่นนอกทะเลสาบ จนกระทั่งช่องทางต่อเชื่อมต่างๆ ภายในทะเลสาบเกิดขึ้นเงินจึงถูกปิดกั้น ประกอบกับทางปากทะเลสาบสงขลาตอนล่าง มีการติดตั้งเครื่องมือประมงไซ้ฉิ่งและโพงพางอย่างหนาแน่น โลมาอิรวดีจึงไม่สามารถว่ายออกนอกทะเลสาบได้ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555) ทำให้โลมาอิรวดีฝูงนี้ต้องปรับตัวเพื่ออาศัยอยู่ในทะเลสาบตอนบนซึ่งมีสภาพเป็นน้ำจืดจนถึงทุกวันนี้

การถูกคุกคามของโลมาอิรวดี

จากโครงการฟื้นฟูสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ทำให้มีการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำจืดในวาระต่างๆ จำนวนมากซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเป็นแหล่งอาหารของคนรอบทะเลสาบ และในจำนวนนี้มีปลาบึกรวมอยู่ด้วย ถึงแม้จะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับชาวประมง และขายได้ราคาดี ประมาณกิโลกรัมละ 400-500 บาท แต่เนื่องจากเป็นปลาน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่โตได้ถึง 100-200 กิโลกรัม ดังนั้น จึงมีการจับปลาบึกเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเครื่องมืออวนลอยซึ่งมีขนาดตาใหญ่ และมีความยาวมากกว่า 1.5 - 3 กิโลเมตรในพื้นที่บริเวณเดียวกับแหล่งอาศัยของโลมาอิรวดี จึงเป็นเหตุให้โลมาอิรวดีซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกับปลาบึกติดอวนลอยและตายอย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น จากการรวบรวมข้อมูลของศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2549 ถึงเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2554 พบโลมาอิรวดีตายถึง 43 ตัว เป็นตัวผู้ 13 ตัว ตัวเมีย 29 ตัว และเป็นการตายเนื่องจากติดอวนลอยปลาบึกถึงร้อยละ 50 สำหรับ ปี พ.ศ. 2555 พบโลมาอิรวดีในทะเลหลวงตายเป็นตัวที่ 12 ของปีนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2555) สาเหตุการตายอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ

The Importance of Irrawaddy Dolphin

Irrawaddy dolphin is one of a few kinds of dolphin that is able to adjust itself to live in freshwater. From all over the world, there are only 5 locations of freshwater which are in Irrawaddy River in Myanmar; Mekong River in Lao People's Democratic Republic and Cambodia; Mahakam River in Indonesia; Chilika Lake in India; and Songkhla Lake in Thailand (Smith et al., 2007). From the research, it can be seen that the population of Irrawaddy dolphin is decreasing. This leads to the great effort in Irrawaddy dolphin conservation.

In Thailand, Irrawaddy dolphin is classified as protected animal under the Wildlife Reservation and Protection Act B.E.2535 (1992) and is also identified as Critically Endangered (CR) in Thailand Red Data. Furthermore, in the 13th meeting of The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) in 2003, Thailand proposed Irrawaddy dolphin to be inclusion in the Appendix I. of the Convention. Additionally, the announcement of Phatthalung Province on 3 October 2001, Her Majesty Queen Sirikit designated

Irrawaddy dolphin in upper Songkhla Lake under the Royal Patronage of Her Majesty the Queen. Moreover, in 2010, Irrawaddy dolphin was chosen to be one in 20 Thailand's iconic animals that should be preserved for International Year of Biodiversity. Consequently, the dolphin has been protected in international level (Kittiwattanawong et al., 2007).

Songkhla Lake : a Single Home of Freshwater Irrawaddy Dolphin

Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang) is the only habitat of freshwater Irrawaddy dolphin in Thailand. Area of the Upper Songkhla Lake is around 295,625 Rai. The west of the lake is in Phatthalung province while the east is in Songkhla province. The middle area of the lake is the habitat of Irrawaddy dolphin which its population is reduced to 20-30 approximately. In the past, Songkhla Lake was connected to the Gulf of Thailand. At that time, the dolphin could swim to meet other groups in the sea outside the lake. However, the connecting canals were becoming shallower including traps and trawls were deployed at the mouth of Lower Songkhla Lake. Therefore, Irrawaddy dolphin was unable to move out of the lake (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012). It caused these dolphins to adjust themselves to live in freshwater in the upper area of the lake until now.

Threats to Irrawaddy Dolphin

Regarding some of the aquatic restoration projects in Songkhla Lake, there are shellfish species have been released in many occasions. These activities were beneficial to become food sources for inhabitants around the lake. The release of shellfish species was included giant catfish which is commercial fish for fisherman and can be sold around Baht 400 - 500 per kilogramme. As catfish is a large size approximately 100 - 200 kilogrammes in weight, giant catfish fishing rapidly increased by using floating seine with a large mesh and length of more than 1.5-3 kilometres in the same area of Irrawaddy dolphin habitat. For that reason, the dolphin which is the same size as giant catfish had been also caught and died continuously. According to data gathering from the Marine and Coastal Resources Research Centre, Lower Gulf of Thailand, the Department of Marine and Coastal Resources, a total of 43 Irrawaddy dolphins were found dead between August 2006 and January 2011. There were 13 male and 29 female dolphins. Around 50 percent of dolphin dead was caused by floating seine. In 2012, 12 dead dolphins in Tha-le Luang were found, and the cause of dead was under investigation. (On 16th August 2012).

นอกจากนี้ ยังพบสาเหตุการคุกคามอันเนื่องมาจากโลมาอิรวดีมีการผสมพันธุ์กันเองในกลุ่ม ทำให้เกิดสายพันธุ์ด้อยและอ่อนแอลง ดังเห็นได้จากการพบโลมาอิรวดีที่เกยตื้นตายมีอายุน้อย และเป็นลูกโลมาแรกเกิดในอัตราที่สูงขึ้น โดยเฉพาะประมาณปีละ 8.4 ตัว (ปี พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2553) รวมทั้งทะเลสาบสงขลาตอนบนประสบกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมจากน้ำทิ้งชุมชน อุตสาหกรรม ฟาร์มสุกร นาุ้ง และการตื่นเงินของทะเลสาบจากการชะล้างพังทลายหน้าดินบริเวณต้นน้ำ จึงเป็นสาเหตุของการตายของโลมาอิรวดีเช่นกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผลและศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบสงขลาอย่างจริงจังต่อไป

มาตรการรักษาลอมาอิรวดี

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานกลางของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ได้ดำเนินการร่วมกับทุกภาคส่วน อันได้แก่ หน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชน ชาวประมง และสถาบันการศึกษา ร่วมกันจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มการคุกคามของโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบน (ทะเลหลวง) อย่างเร่งด่วน โดยการศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ปรัชญา หรือและรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 ครั้ง ในระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ปี พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมา จนได้มาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ โดยได้

พิจารณาครอบคลุมทุกด้านและอยู่บนหลักการ “ชาวประมงอยู่ได้ โลมาอิรวดีอยู่รอด” ประกอบด้วย 7 มาตรการ 17 การดำเนินงาน และเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม ปีเดียวกัน ได้มีพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการดำเนินการแก้ไขปัญหากลุ่มการคุกคามของโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบน (ทะเลหลวง) ร่วมกัน 6 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมประมง จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และ สผ. ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท อำเภอมือ จังหวัดสงขลา ซึ่งมาตรการฯ 7 มาตรการดังกล่าว ประกอบด้วย

การประชุมเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มการคุกคามของโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบนในพื้นที่จังหวัดสงขลาและพัทลุง
The workshop for urgent solving threats to Irrawaddy dolphin in Songkhla Lake in Songkhla and Phatthalung Province areas

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2555. /The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012

Another threat to Irrawaddy dolphin is from inbreeding that rise number of young and newborn died. An average number of deaths were 8.4 dolphins each year (during 2006-2010). Moreover, the Upper Songkhla Lake has been faced environmental issues, for instance, water quality degradation from community, industrials, pig farms and shrimp farms wastewater and the shallowness of the lake from upstream erosion. These are also the reasons of the death of Irrawaddy dolphin. Thus, there must be further concentrate monitoring, evaluation and enhance researches to resolve environment quality and urgent issues in Songkhla Lake.

Conservation Measures for Irrawaddy Dolphin

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) as the focal point of the Convention on Biological Diversity (CBD) cooperated with all stakeholders such as central and local government agencies, private sector, people, fishermen and academic institutes to prepare measures to immediately solve the threats to Irrawaddy dolphin in the Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang). During June to August in 2012, 4 workshops were held in Songkhla and Phatthalung Province areas in order to study information and facts including discussion and opinions collection. From these workshops, measures for solution were carefully considered in all aspects and identified under the principle "Fisherman live as Irrawaddy Dolphin Survive". That consisted of 7 measures and 17 implementations. In addition, on 12th December in the same year, the 6 main responsible agencies which were the Department of Marine and Costal Resources; the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation; Department of Fisheries; Songkhla Province; Phatthalung Province and The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) signed the Memorandum of Understanding (MOU) on 7 measures to threats to Irrawaddy dolphin in the Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang). The signing ceremony was held at BP Simila Beach Hotel & Resort, Muang District, Songkhla. The 7 measures are as follows :

การสัมมนาเรื่อง “รักษาลอมาอิรวดี” มุมมองของนักวิจัย นักวิชาการ นักอนุรักษ์และนักวางแผน วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ณ โรงแรมชัยคณาธานี อ.เมือง จ.พัทลุง
The seminar on “Irrawaddy dolphin conservation” point of view from researchers, academics, conservationists and planners on 2 October 2012 at Chaikanathani Hotel, Muang District, Phatthalung Province

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2555/ The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012

มาตรการที่ 1 เร่งรัด ควบคุมเครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายต่อโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบน (ทะเลหลวง)

มาตรการที่ 2 เสริมสร้างอาชีพประมงสัตว์น้ำทดแทนอย่างยั่งยืน

มาตรการที่ 3 ปรับปรุงระบบนิเวศแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของโลมาอิรวดี

มาตรการที่ 4 เร่งสร้างเสริมองค์ความรู้ด้านความสำคัญของโลมาอิรวดีผู้สุดท้ายแห่งทะเลหลวง

มาตรการที่ 5 สนับสนุนให้ภาคธุรกิจและภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โลมาอิรวดี

มาตรการที่ 6 เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายอนุรักษ์โลมาอิรวดี

มาตรการที่ 7 ติดตามประเมินผล

มาตรการแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามของโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบน (ทะเลหลวง) เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของความท้าทายต่อการแก้ไขปัญหาการใกล้สูญพันธุ์ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดนี้ของโลก ดังนั้น เราทุกคน ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดของประเทศต้องมีหน้าที่ช่วยกัน เพื่อทำให้โลมาอิรวดี (Irrawaddy dolphin) อยู่คู่ทะเลสาบสงขลาตอนบนหรือทะเลหลวง ซึ่งเป็น 1 ใน 5 แหล่งของโลกตลอดไป

● To precipitate and control fishing gears that is harmful to Irrawaddy dolphin in the Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang).

● To support renewable and sustainable fishery,
● To restore ecological habitat and food source of Irrawaddy dolphin,

● To rapidly create knowledges of the importance of the last pod of Irrawaddy dolphin in the Tha-le Luang,

● To encourage business sector and other sectors to participate in conservation of Irrawaddy dolphin,

● To strengthen the Irrawaddy dolphin conservation networks,

● To monitor and evaluate.

The measures for conservation of Irrawaddy dolphin in the Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang) are the beginning of challenges to resolve the extinction issue of this kind of mammal. Therefore, everyone and every sector regardless of location have duty to help Irrawaddy dolphin to continue to live in the Upper Songkhla Lake or Tha-le Luang which is one in five of the world habitats of freshwater Irrawaddy dolphin.

พิธีลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการดำเนินการแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามของโลมาอิรวดีในทะเลสาบสงขลาตอนบน (ทะเลหลวง) วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ณ โรงแรม บีพี สมิทลา บีช รีสอร์ท อ.เมือง จ.สงขลา

The Memorandum of Understanding signing ceremony on solution to threats to Irrawaddy dolphin in the Upper Songkhla Lake (Tha-le Luang) on 12th December 2012 at BP Simila Beach Hotel & Resort, Muang District, Songkhla Province

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2555

Source : The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012

เอกสารอ้างอิง/References

- ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง. 2554. รายงานการประชุมพิจารณาแผนการอนุรักษ์โลมาอิรวดีทะเลสาบสงขลา. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 25 หน้า.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2555. ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ “โครงการจัดทำร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ และมาตรการคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยความร่วมมือของชุมชน”. กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 486 หน้า.
- Kittiwattanawong, K. Chantrapornsyl, S. Ninwat and S. Chooruk. 2007. Review of the status and conservation of Irrawaddy dolphins *Orcaella brevirostris* in Songkhla lake of Thailand. In: Status and conservation of freshwater populations of Irrawaddy dolphins. WSC Working Paper No. 31, pp. 83-87.
- Smith, B., Shore, R.G. Lopez, A. Beasley, I. Gilbert, M. Sokha, K. Kittiwattanawong, K. Kreb, D. Moelyono, H. Than Tun, M. Channy, O. Pattnaik, A.K. Somany, P. Phothitay, C.Sutaria, D. and T. Tun. 2007. Action plan for the conservation of freshwater populations of Irrawaddy dolphins. In: Status and conservation of freshwater populations of Irrawaddy dolphins. WSC Working Paper No. 31, pp. 9-19.
- Stacey, P. J. and S. Leatherwood. 1997. The Irrawaddy dolphins *Orcaella brevirostris* : A summary of current knowledge and recommendation for conservation action. Asian. Mar Biol. 14: 195-214.

วิถีชีวิตชุมชนบ้านปางยาง

กับแนวทางการเกษตรอย่างยั่งยืน

โดย..กองบรรณาธิการ

การทำเกษตรกรรมในยุคปัจจุบัน กำลังประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้นทุกวัน การรุกล้ำของพืชเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงในปริมาณมากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต และเพื่อให้สามารถเพาะปลูกได้ในสภาพพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูกบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่สูง ลาดชันก็ตาม) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการเกษตรบริเวณพื้นที่สูงที่มีความลาดชัน ย่อมมีความยากลำบากกว่าบริเวณพื้นที่ราบอย่างแน่นอน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในหลายๆ ด้าน เช่น การบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ การทำไร่เลื่อนลอย การใช้สารเคมีในการเพาะปลูก การเกิดดินถล่ม เป็นต้น ในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมและพัฒนาการทำการเกษตรบนพื้นที่สูงให้เกิดความยั่งยืน และสามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย ดังตัวอย่างของชุมชนบ้านปางยาง ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยวารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะพาคุณผู้อ่านไปสัมผัสและเรียนรู้วิถีการทำการเกษตรอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จนได้เป็นชุมชนต้นแบบในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่เกษตรกรบนพื้นที่สูงและสังคมทั่วไป

ที่มาของวิถีชุมชนต้นแบบบ้านปางยาง

บ้านปางยางตั้งอยู่ที่ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่บนภูเขาสูงชัน ในหุบเขาของห้วยน้ำคูน มีความสูงเฉลี่ย 700 – 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา และเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยภูคา ป่าผาแดง ประชากรส่วนใหญ่เดิมเป็นชาวลัวะ แต่ในปัจจุบันจะเรียกตัวเองว่า เผ่าถิ่น ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยในสมัยก่อนจะใช้วิธีการทำไร่หมุนเวียน เน้นการปลูกข้าวไร่ แต่ต่อมาเกษตรกรประสบปัญหาผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ลักษณะดินไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช ขาดแคลนน้ำ จึงเกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวไร่ให้มากขึ้น รวมทั้งการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกจนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา อาทิ การเสื่อมโทรมของสภาพป่า การพังทลายของหน้าดิน ทำให้บ้านปางยางถูกจัดเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดดินถล่ม จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้กลุ่มเกษตรกรที่มีใจรักสิ่งแวดล้อม ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปางยาง และหมู่ที่ 2 บ้านขุนภูเกิดการรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาเกิดขึ้น พร้อมกับหาแนวทางสำหรับการเกษตรอย่างยั่งยืน จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2549

ชุมชนบ้านปางยางได้ร่วมกันทำหนังสือผ่านหน่วยงานการปกครอง นายปริญญา ปานทอง ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านในขณะนั้น จึงได้มีหนังสือถึงประธานมูลนิธิโครงการหลวง เรื่องขอรับการสนับสนุนให้หมู่บ้านปางยางอยู่ในความสนับสนุนของมูลนิธิโครงการหลวง ทางด้านวิชาการและการตลาด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวเข้าสู่วิถีการเกษตรแบบยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้

ก้าวสู่วิถีการเกษตรยั่งยืนของชุมชนบ้านปางยาง

หลังจากที่โครงการหลวงได้รับเรื่องแล้ว จึงเข้ามาสำรวจพื้นที่ของชุมชนบ้านปางยางทั้ง 2 หมู่บ้าน จนเกิดเป็น “โครงการขยายผลโครงการหลวงปางยาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน” ขึ้น ในปี พ.ศ. 2550 โครงการขยายผลฯ ได้ทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ โดยโครงการขยายผลฯ ได้ประสานงานกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ชาวบ้าน และองค์กรเอกชนในพื้นที่ดำเนินการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ป่า และพื้นที่การเกษตรให้ชัดเจน พร้อมทั้งสำรวจพื้นที่ทำกินของเกษตรกร เนื่องจากพื้นที่ชุมชนตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา จึงจำเป็นอย่างยิ่ง

BAN PANG YANG COMMUNITY and Sustainable Agriculture

By Editorial Board

Agriculture in the modern time is facing severe climate-change problems and also further economic crop that requires more fertiliser and pesticide usage in order to increase productivity and to be able to grow in unsuitable area (regardless of lowland or sloping highland agriculture), especially agricultural farming in sloping highland is more definitely difficult than in lowland. The sloping highland agriculture has been impacting on several environmental aspects, such as upstream encroachment, deforestation, shifting cultivation, agricultural chemical usage and landslide. Nowadays, highlands are supported and developed to sustainable agriculture and environmentally friendly. An example of this is Ban Pang Yang community, Phuka Sub-district, Pua District, Nan Province where the Nature and Environment Journal would like to bring our readers to immerse and learn the way of environmentally friendly agriculture which makes the community become community model for knowledge dissemination to farmers in highland and general areas.

Origin of the Way of the Ban Pang Yang Community Model

Ban Pang Yang is located in Phuka Sub-district, Pua District, Nan Province. It is established on the steep mountain at the Huai Nam Khun Valley which has average height around 700-1,000 metres above sea level. It is also in Doi Phuka National Park and Doi Phuka and Pha Daeng National Reserve Forest. All villagers were previously called Lau. However, nowadays, they call themselves "Phao Thin". Their main occupation is agriculturist. Previously, they have been adopting highland for rotational farming for upland rice. Later, they faced several problems of insufficient rice for their consumption because of steep land, unsuitable farming land and water shortage. These problems led them to squat forestland in order to extend rice cultivated area, and subsequently increasing agricultural chemical usage. These caused environmental problems such as forest deterioration and soil erosion in the community. Consequently, Ban Pang Yang was identified as a risk area of landslide.

From these issues, an environmentally concerning group of farmers who were from Moo 1 Ban Pang Yang and Moo 2 Ban Khun Goon, joined together for solving the problems and searching for sustainable agriculture guidelines simultaneously. Until 2006, Ban Pang Yang community sent a letter to a governing agency and then Mr. Parinya Panthong, Provincial governor of Nan at the that time passed the letter to President of Royal Project Foundation asking for

supporting technical knowledge and marketing. This is initial of sustainable agriculture in Ban Pang Yang and become a today's Ban Pang Yang community model

Moving Towards Sustainable Agriculture of Ban Pang Yang Community

After acknowledged the request, the Royal Project surveyed two villages of Ban Pang Yang community and then "Extension Project of Pang Yang Royal Project, Pua District, Nan" was started in 2007. The extension project worked together with communities and other agencies. It was coordinated with Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation, villagers and non government organisations in the area in order to define the clear boundary between forest and agriculture, and survey agricultural area. Because of the community located in the Phuka National Park, it is necessary to define clearly its boundary. At this stage, villagers returned their utility areas in the upstream to the Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation and helped to preserve the forest in upstream. After that, the extension project prepared a community plan by collecting villager's problems and demands. Once the problems and demands were recognized, the extension project created action projects to support locals including six aspects; economy, society, environment, fundamental facility, public health and education. The action projects were supported by

การทำนาข้าวขั้นบันได

โครงการขยายผลโครงการหลวงปางยาง ร่วมกับโรงเรียนบ้านปางยาง และชุมชนปางยาง จัดกิจกรรมเกี่ยวข้าวนาขั้นบันไดขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ โครงการขยายผลฯ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับเทคนิคการปลูกข้าวนาขั้นบันไดระหว่างเกษตรกร ผู้ที่สนใจ และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงฯ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิตข้าวนาในพื้นที่ของตน รวมทั้งเพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ทำกินทางการเกษตร

ประโยชน์ของการทำข้าวนาขั้นบันได

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้นำเทคนิคการปลูกข้าวนาขั้นบันได มาถ่ายทอดและส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการขยายผลฯ โดยมีเกษตรกร สนใจเข้าร่วมโครงการและจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกข้าวนาขั้นบันไดบ้านปางยาง จำนวน 50 ราย ผลการดำเนินงานพบว่า การปลูกข้าวนาขั้นบันไดได้ผลผลิตข้าวสูงกว่าการปลูกข้าวไร่ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 850 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมที่ปลูกข้าวไร่ได้ผลผลิตเฉลี่ย 285 กิโลกรัมต่อไร่ จึงทำให้เกษตรกรในพื้นที่ให้ความสนใจเทคนิคการทำนาขั้นบันไดเพิ่มขึ้น

Rice Terrace

The extension project of the Pang Yang Royal Project coordinated with Ban Pang Yang School and ban Pang Yang community conducting activities about harvest rice terrace at the learning centre of the extension project in order to exchange knowledge and skills related to rice terrace techniques among farmers, people who are interested and officials of the extension project. The objective is to support farmers to apply knowledge and technologies for increasing rice yield and quality in their areas as well as to aware the impact of forest encroachment for extending agricultural area.

Advantages of Rice Terrace

The Highland Research and Development Institute (Public Organisation) disseminated and promoted rice terrace techniques to farmers in the extension project area. There were 50 farmers participated in the programme and established group of Ban Pang yang rice terrace farmers. Performance of this programme indicated that productivity of rice terrace approach was higher than of upland rice approach. Yield of rice terrace approach was approximate 850 kilogrammes per rai on average while average yield of upland rice approach was 285 kilogrammes per rai. This result encouraged farmers to be more interested in rice terrace approach.

ที่จะต้องกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน ซึ่งขั้นตอนนี้ชาวชุมชนบ้านปางยางได้ค้นพื้นที่ใช้สอยที่เป็นป่าต้นน้ำให้กับอุทยานแห่งชาติ และร่วมกันดูแลรักษาป่าต้นน้ำไว้ ต่อมาโครงการขยายผลฯ ได้จัดทำแผนชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ เมื่อทราบปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่แล้ว จึงวางแผนการทำงานเพื่อสนับสนุนชาวบ้านไว้ 6 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ปัจจัยพื้นฐาน สาธารณสุข และการศึกษา และยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน องค์การบริหารส่วนตำบลภูคา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดน่าน สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานน้ำบาดาลจังหวัดลำปาง กรมพัฒนาที่ดิน สถานีอนามัยศิลาเพชร โรงเรียนบ้านปางยาง ศูนย์วิจัยระบบทรัพยากรเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และองค์กรเอกชนฯ เป็นต้น

● **ด้านเศรษฐกิจ** จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน เพื่อฟื้นฟูพืชอาหารและสมุนไพรในท้องถิ่น และพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ พื้นฟูและใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่น โครงการวิจัยและพัฒนาเห็ดท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งอาหารและรายได้สำหรับชุมชนในท้องถิ่น การทำนาขั้นบันได การคัดเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่น การพัฒนาอาชีพ และสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชน

● **ด้านสังคม** ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์กลุ่มออมทรัพย์ เสริมสร้างสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนกิจกรรมกีฬาชุมชน และพิธีกรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา

● **ด้านสิ่งแวดล้อม** จัดทำโครงการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและจัดการธาตุอาหารพืช ศึกษา และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูดินบนพื้นที่สูง จัดอบรมสาธิตการทำปุ๋ยหมัก จัดเวทีชุมชนแสดงผลการทดลองการดำเนินเทคโนโลยี เพื่อให้เกษตรกรเห็นและยอมรับด้วยตนเอง และสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมโครงการ รมรณรงค์การใช้สารเคมีและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ ส่งเสริมการพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยการปลูกป่าชาวบ้านและปลูกหญ้าแฝก เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และลดการพังทลายของดิน

● **ด้านปัจจัยพื้นฐาน** โครงการขยายผลฯ ได้ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจัดหาแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร สำนักงานน้ำบาดาลจังหวัดลำปาง เพื่อปรับปรุงระบบน้ำบาดาล พร้อมให้ความรู้วิธีการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง อบต.ภูคา และ อบจ.น่าน เพื่อปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและปรับปรุงพื้นที่ในการทำนาขั้นบันไดให้ชุมชน

● **ด้านสาธารณสุข** โครงการขยายผลฯ ร่วมประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขในท้องถิ่นเพื่อป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก ประชาสัมพันธ์การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

● **ด้านการศึกษา** สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชน จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตร (เครือข่ายเยาวชนโครงการหลวง) และทำการปลูกจริงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

various agencies such as Nan Provincial Administration Organisation, Phuka Sub-district Administrative Organisation, Nan Provincial Livestock Office, Water Resources Regional Office 9th Phitsanulok, Bureau of Groundwater Resources Lampang, Land Development Department, Silapetch Public Health Centre, Ban Pang Yang School, Centre for Agricultural Resources System Research of Faculty of Agriculture at Chiang Mai University, and non government organisations.

การคัดเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง

การทำนาปลูกข้าวบนพื้นที่สูง ต้องอาศัยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่และภูมิอากาศ จึงได้มีการคัดเลือกเก็บพันธุ์ข้าวที่เป็นพันธุ์บริสุทธิ์ของชุมชนบ้านปางยาว เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ถ่ายทอดมาจากรุ่นปู่ย่า ถือเป็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารไปสู่รุ่นลูกหลาน นอกจากจะช่วยให้คนในชุมชนรักและผูกพันต่อเมล็ดพันธุ์ข้าวขึ้นแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวของชุมชนบ้านปางยาว

ประโยชน์ของการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง

ข้าวที่มีการคัดพันธุ์ จะมีการเจริญเติบโตที่ดี ให้ผลผลิตสูง คุณภาพดี และมีความต้านทานโรคสูง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต้นทุนการผลิตสูง คือ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา หรือการใช้ยาฉีดป้องกันโรคหรือแมลง ปัจจุบันบ้านปางยาวมีพืชพันธุ์ต้านทานโรค เช่น ข้าวพันธุ์ ดอสะเทิ้น ข้าวชีว เป็นต้น

Rice Grain Selection for Own Usage

Rice cultivation on highland requires grains that appropriate to climate and area. So, grain selection in Ban Pang Yang community will choose pure rice grains for cultivation. Grain selection that was passed from generations to generations is local wisdom which creates food security to the further generations. As it helps people in the community love and commit to the grains, it conserves rice grain of Ban Pang yang community as well.

Advantages of Rice Grain Selection

Rice that was chose in grain selection process will produce high yield, high productivity, be in good quality and have high resistance to disease which will help to minimise costs of production. The reasons are that there are no preservation costs or chemical or pesticide costs. Currently, Ban Pang Yang has several disease resistance plants such as Door Saturn rice and Sew rice.

• **Economic aspect** : preparing a research project for restoration of food resources and local biodiversity in order to rehab local food and herbs, developing a learning programme for rehabbing and utilising local plants, researching local mushrooms for food and income sources of community, farming rice terrace and collect local rice grain and supporting villager occupations and community strengthen .

• **Social aspect** : enhancing and supporting activities of savings cooperative, strengthening agricultural institutes, community enterprises, community's sports, and local heritage rituals.

• **Environmental aspect** : preparing projects for rehabbing the soil fertility and plant nutrient, studying and collecting the local wisdom of soil conservation and restoration in highland, training the composed fertiliser making, demonstrating a technological operation for farmers' acknowledge and acceptability, encouraging the minimising chemical usage, monitoring the pollution contamination, promoting the organic matter usage, and enhancing the soil and water conservation by reforestation and planting Vetiver grass in order to increase soil's richness and reduce soil erosion.

• **Fundamental facility aspect** : coordinating with several related agencies such as Water Resources Regional Office 9th Phitsanulok in searching water sources for agriculture; Bureau of Groundwater Resources Lampang improving groundwater system; and Phuka Sub-district Administrative Organisation and Nan Provincial Administration Organisation in improving transportation routes and adjusting rice terrace for community.

• **Public health aspect** : coordinating with local health agencies to prevent and control the epidemic of Dengue fever, and promoting to get rid of mosquito breeding sources.

• **Educational aspect** : supporting the learning activities for children and teenagers by providing training in agricultural knowledge (Youth Royal Project Network) and real practicing to gain knowledge and understanding.

ปัจจัยในความสำเร็จของบ้านปางยาง

จากการรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านที่มีใจรักสิ่งแวดล้อม ต้องการพัฒนาการทำการเกษตรควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันชุมชนบ้านปางยางได้นำพาชุมชนเข้าสู่วิถีการเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจัยหลักของความสำเร็จนี้ คือ การให้ชุมชนได้เรียนรู้ เข้าใจ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการเรียนรู้ถึงสิ่งที่ปัญหาของชุมชน และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยชุมชนเอง สิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้การทำงานพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและยั่งยืน นอกจากนี้ นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้สนับสนุนด้านความรู้ เทคโนโลยี และการตลาดให้แก่ชุมชน ดังนั้น เมื่อชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจถึงสภาพปัญหาของชุมชน จะทำให้เกิดความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหา แล้วสิ่งที่ติดตามมาก็คือความสำเร็จนั่นเอง

โครงการขยายผลโครงการหลวงได้พัฒนาและส่งเสริมในด้าน วิชาการให้กับเกษตรกรบ้านปางยาง ส่งผลให้มีผลผลิตมากขึ้นและมีคุณภาพดี นอกจากจะเพียงพอต่อการบริโภคแล้ว ยังสามารถออกจำหน่ายเป็นการสร้างรายได้อีกทาง โครงการขยายผลฯ เน้นรูปแบบ การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ศึกษางานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกหนึ่งแห่ง ซึ่งนับว่าการสนับสนุนและ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งการดูแลทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ก่อนเริ่มดำเนินโครงการขยายผลฯ ปัญหาที่พบ คือ ผลผลิตไม่พอบริโภค รายได้ไม่พอใช้จ่าย ชาวบ้านจึงบุกรุกทำลายป่า เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการทำการเกษตร อีกทั้งพืชที่ปลูกก็เป็นพืชเชิงเดี่ยว เมื่อปลูกต่อเนื่องนานเข้า ดินจะขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้การใช้ สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต สภาพของดินจึงเสียไป และส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมอย่างมาก กล่าวคือ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเกษตร ดินเสื่อมโทรม และการพังทลายของหน้าดิน

แนวทางแก้ไขที่ทางโครงการขยายผลฯ ใช้แก้ปัญหา คือ การชี้แจงให้เกษตรกรได้เข้าใจถึงคุณและโทษที่เกิดขึ้นจากการบุกรุกทำลายป่า และการใช้สารเคมีในการเกษตร ตลอดจนมีการฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์ของดินและจัดการธาตุอาหารพืช สนับสนุนให้ เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนทางวิชาการ โดยผ่านโครงการ สาธิต การฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างการปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์กับการปลูกพืชโดยใช้ สารเคมีด้วยตัวเอง ส่งผลให้เกษตรกรมีความเข้าใจ ถึงความสำคัญ ของป่าไม้ พร้อมทั้งจะช่วยกันดูแลรักษาป่า และเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม จนกลายเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง ให้หมู่บ้านอื่นๆ ได้เข้ามาศึกษา เรียนรู้วิธีการทำการเกษตรควบคู่ไปกับการรักษา สิ่งแวดล้อม

นายวัชรินทร์ พนะสัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวถึงแนวความคิดเรื่อง สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติว่า ธรรมชาติ คือ ป่าไม้แหล่งต้นน้ำลำธาร ที่เราได้มีการปลูกฝังรุ่นต่อรุ่น ให้เราอนุรักษ์ในจุดนี้ ยกตัวอย่าง ว่า หากเรามีป่าอยู่ผืนหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ เราจะได้หลายสิ่ง หลายอย่างจากป่า เช่น ความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของอาหาร เราสามารถหาของป่าได้ อย่างพวกเห็ด ดังนั้น เราต้องทำการ อนุรักษ์ไม่ให้สูญหายไป ทำให้พออยู่พอกินตลอด และอีกอย่าง ถ้าเราบุกรุกป่าอยู่เสมอ มองไปในอนาคต ป่าก็จะหมด ถ้าไม่มี ป่าก็จะมีน้ำ เราต้องช่วยกันอนุรักษ์

Mr. Watcharin Panasan, Village headman, explained concept of environment and nature that nature is upstream forest which we have been taught for generations to conserve the forest. A clear example is that if we have forestland integrity, we will gain many things such as abundance of food and forest products like mushroom. Thus, we need to conserve the forest in order for enough food all the time. In addition, if we always invade the forest, it will be vanished in the future and no forest no water. Therefore, we have to conserve it together.

"นายถวัลย์ พนะสัน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลภูคา

กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติว่า เรามีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ในทุกวันนี้ มาเป็นแหล่งอาหาร ให้ชาวบ้านได้หาของป่ามาหล่อเลี้ยงชีวิตประจำวัน ก็เพราะเรามีการอนุรักษ์โดยมีการกำหนดเป็นแบ่งพื้นที่ เป็น 3 ส่วน คือป่าที่อนุรักษ์โดยไม่แตะต้อง ป่าที่ปลูกขึ้นมาเพื่อการใช้ประโยชน์ได้ และป่าที่ปลูกในพื้นที่ตัวเอง"

"Mr. Tawan Panasan, member of Phuka

Sub-district Administrative Organization, mentioned the concept of environment and nature that we now have integrity forest. It is a food source of villagers who can gather forest products for their daily lives. This is because we preserve forest by dividing forest area into 3 zones consisted of conserved forest area without disturbance, planted forest utilization area and planted forest in their own area."

Success Factors in Ban Pang Yang

From a group of concerning environment who needed to develop their agriculture coinciding with environmental conservation, nowadays, Ban Pang Yang is a fully adopting sustainable agricultural community. The key factor of this success is villagers in the community can learn and understand by themselves about the importance of environment and community problems and searing solutions for solving their problems. These can uphold the community to suitable and sustainable way. Furthermore, academicians and relevant agencies also support the community in terms of knowledge, technologies and marketing. Therefore, when villagers acknowledge and understand community's problems, the cooperation in finding solutions and solving problem is emerged, and thus it leads to being a successful community.

The extension project has developed and promoted academic knowledge to villagers in Ban Pang Yang resulting to increase agricultural productivity and good quality. The products are enough for community's consumption and farmers can sell their products to earn more income. In addition, the project has emphasised sufficiency economic developing model, being tourist destination, and environmental conservation learning. It can uphold and promote community's economy and simultaneously protect soil, water and forest resources. This leads to sustainability of natural resources and environmental conservation.

Problem, Difficulty and Solution

Before the extension project is carried out existing problems in the community were been insufficient products for consumption and lack of income. As a result, villagers encroached forestland to extend their agricultural areas. They continuously cultivated monoculture crops in such areas. This led to soil infertility and also increasing agricultural chemical usage for increasing their productivity. Consequently, unsuitable soil and severe environmental impacts such as forestland encroachment, soil degradation and soil erosion are emerged.

Solutions applied by the extension project consist of the point out the advantages and disadvantages of forest encroachment, deforestation and agricultural chemical usage, the rehabilitation of soil's fertility, and the support of undergo organic agriculture by providing know-how through demonstrating projects and trainings for villagers understanding of the difference between organic used agriculture and chemical used agriculture. These solutions help villagers not only to acknowledge the importance of forest but to cooperate for protection of forestland and other environment as well. Consequently, the community becomes a community model for other communities to learn about the agricultural farming coinciding with environmental protection.

พากันถ่ายทอดถึงผู้ที่จะมาศึกษาและปรับนำไปใช้

ในการนำตัวอย่างจากชุมชนต้นแบบบ้านปางยางไปใช้ อันดับแรก ไม่ว่าจะเป็นที่ไหนก็ตาม ควรมีการกำหนดพื้นที่ป่าแยกออกจากพื้นที่ทำการเกษตรก่อน เพราะหากส่งเสริมการปลูกพืชไปแล้ว ถ้าได้ผลดีอาจทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าอีก จึงต้องมีการจำแนกพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดแจงให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งบ้านปางยางไม่มีปัญหานี้แล้ว เพราะได้กำหนดพื้นที่ไว้ก่อน และเรื่องการส่งเสริมอาชีพจึงเป็นเรื่องที่ตามมา

อยากให้มาใช้เวลาสัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนที่นี่ มาเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงสักระยะหนึ่ง เพื่อซึมซับเอาความรู้ที่เป็นแก่นแท้ไปปรับใช้ ต้องมีเวลาเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง บางครั้งทฤษฎีอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอในการเรียนรู้

วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องขอขอบคุณ คุณน้ำทิพย์ กัณหาพงศ์ รักษาการผู้จัดการโครงการขยายผลโครงการหลวง คุณเฉลิมขวัญ สมศักดิ์ เจ้าหน้าที่โครงการขยายผลโครงการหลวงปางยาง ที่ได้ถ่ายทอดวิถีชีวิตของ “ชาวลัวะ” แห่งบ้านปางยาง ซึ่งมีแนวความคิดการทำเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และขอขอบคุณนายวัชรินทร์ พนะสัน ผู้ใหญ่บ้านบ้านปางยาง ที่ได้ นำพาไปสัมผัสกับวิถีชีวิตการทำเกษตรอย่างยั่งยืน และขอเป็นกำลังใจให้ชาวบ้านปางยาง และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างชุมชนเกษตรยั่งยืน และเผยแพร่ไปยังชุมชนอื่นๆ ทั่วประเทศต่อไป

คุณเฉลิมขวัญ สมศึก เจ้าหน้าที่โครงการขยายผลโครงการหลวง บ้านปางยาง
Ms. Chalermkwan Somseuk, Officer of the extension project of Pang Yang Royal Project
นายวัชรินทร์ พนะสัน ผู้ใหญ่บ้าน Mr. Watcharin Panasan, Village headman
นายลักษ์ อินปา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านปางยาง Mr. Lux Inpa Assistant Village headman
นายถวัลย์ พนะสัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลภูคา Mr. Tawan Panasan, member of Phuka Sub-district

Conclusion for Study and Adoption

In order to employ a good example of community model from Ban Pang Yang, it firstly should separate forestland and agricultural area clearly. This is because farmers might invade forest if supporting agriculture is success. Also villagers should be acknowledged what they can gain occupational advantage from the area separation. This area problem does not exist in Ban Pang Yang because the areas were identified before promoting occupation.

It is recommended that to learn the lifestyle of people in Ban Pang Yang, time and real practices in the field are necessary. Enough time should be given for practicing in the community. Otherwise, only theory is not enough for learning.

Nature and Environment Journal would like to thank Ms. Namtip Kantawong, Acting Project Manager, the extension project of Royal Project; Ms. Chalermkwan Somseuk, Officer of the extension project of Pang Yang Royal Project who described lifestyle of “Lau People” in Ban Pang Yang which combine concept of agriculture together with environmental conservation; and Mr. Watcharin Panasan, Village headman of Ban Pang Yang who brought the editorial board to engage with sustainable agricultural lifestyle. Additionally, the board of editor would like to be an encouragement to people in Ban Pang Yang and official of the agencies involved in creating sustainable agricultural community and disseminating knowledge to other communities nationwide.

“วันต้นไม้ประจำปีของชาติ 2556”

วันต้นไม้ประจำปีของชาติ ตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2532 เนื่องจากในช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นระยะเริ่มต้นของฤดูฝน จึงเหมาะกับการปลูกต้นไม้ (เดิมกำหนดให้วันต้นไม้ประจำปีของชาติตรงกับวันเข้าพรรษา แต่สภาพของฤดูกาลได้เปลี่ยนแปลงไป ต้นไม้ที่ปลูกในวันเข้าพรรษาเป็นช่วงกลางฤดูฝน เมื่อฝนทิ้งช่วง จึงเกิดสภาวะขาดแคลนน้ำต้นไม้ไม่สามารถตั้งตัวได้ก่อนถึงฤดูแล้ง จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีเปลี่ยนวันต้นไม้ประจำปีของชาติให้ตรงกับวันวิสาขบูชาแทน ซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นฤดูฝน)

ในปี พ.ศ. 2556 วันต้นไม้ประจำปีของชาติ และวันวิสาขบูชา ตรงกับวันศุกร์ที่ 24 พฤษภาคม 2556 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ ได้จัดงาน “รวมใจปลูกป่า ร่วมสร้างประเทศไทยสีเขียว” เพื่อส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และเพิ่มพื้นที่สีเขียว สร้างสมดุลสู่ธรรมชาติ ลดภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ณ บริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าพวยงและป่าสามซ้อน บ้านห้วยศาลา ต.ยางหัก อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมเป็นเจ้าภาพปลูกต้นไม้ ในพื้นที่ 119 ไร่ พันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูก ประกอบด้วย ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดราชบุรี คือ ต้นโมกมัน และไม้มีค่า รวมทั้งไม้ประจำท้องถิ่นชนิดต่างๆ ได้แก่ ต้นสัก ตะเคียนทอง สะเดาบ้าน พะยูง สมอพิเภก นนทรีบ้าน สาละ ปิบ พะยอม ยางนา ตะแบก หว้า ขนุนและมะค่าโมง รวมกว่า 35,000 ต้น นอกจากนี้ ภายในงานยังมีการเปิดตัวโครงการ “ร่วมเป็น 1 ใน 800 ล้านกล้า เพื่อสร้างประเทศไทยสีเขียว” การจัดกิจกรรมและนิทรรศการเกี่ยวกับวันต้นไม้ประจำปีของชาติ การอนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ การนำกล้าไม้ จำนวน 10,000 กล้า แจกให้กับประชาชนที่มาร่วมงาน รวมทั้งกล้าไม้พะยูง

และสักเสาชิงช้า อย่างละ 1,000 ต้น มอบให้ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ เพื่อนำไปปลูกตามสถานที่ต่างๆ นับเป็นการเชิญชวนให้ชาวไทยทุกคนร่วมกันช่วยสร้างประเทศไทยให้เป็นสีเขียว เพื่อโลกจะได้น่าอยู่สำหรับคนรุ่นต่อไป

ASEAN-WEN

(ASEAN - Wildlife Enforcement Network)

เครือข่ายความร่วมมือของอาเซียนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย

ASEAN-WEN คืออะไร?

ASEAN-WEN (อาเซียนเวน) ย่อมาจาก “Association of Southeast Asian Nations’ Wildlife Enforcement Network” หรือเรียกว่า “เครือข่ายความร่วมมือของอาเซียน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย” ประกอบด้วย 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ไทย บรูไน อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และกัมพูชา ASEAN-WEN ริเริ่มอย่างเป็นทางการจากการแถลงร่วมกันในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548 โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน เพื่อต่อสู้กับการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย ในรูปแบบเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายในระดับภูมิภาค และเป็นการตอบสนองควบคุมสถานการณ์การค้าและการสูญเสียสัตว์ป่าในระดับที่นำวิกฤตในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เป้าหมายการดำเนินงาน

การพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน หรือ ASEAN-WEN ทำงานภายใต้กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on international Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) ซึ่งมีเป้าหมายในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่า เพื่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติไม่ให้สูญพันธุ์จากการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพของโลก และเป็นต้นทางของการค้าสัตว์ป่า พืชป่าไปยังภูมิภาคอื่น

ASEAN-WEN พยายามแก้ไขปัญหาในภูมิภาค โดยเริ่มจากการศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายข้ามชาติจากภูมิภาคอื่นๆ ที่ได้มีการศึกษาไว้ รวมทั้ง การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเทศไทยกับ ASEAN-WEN

สำหรับประเทศไทย มีสำนักงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่าแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN-WEN PCU: ASEAN-WEN Program Coordination Unit) ตั้งอยู่ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหน้าที่สนับสนุน ประสานงานและให้ความร่วมมือแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนในการปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาค เสริมสร้างประสิทธิภาพและความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามอนุสัญญาไซเตสทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ อีกทั้งยังมีหน้าที่สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ปัจจุบันหน่วยงานหลักในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องตามอนุสัญญาไซเตส คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมศุลกากร ได้ร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจัง จึงส่งผลให้การจับกุมและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

www.onep.go.th

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

60/1 Soi Pibunwattana 7 Rama 6 Road Samsennai Phayathai District Bangkok 10400 THAILAND

โทรศัพท์ 0-2265-6538 โทรสาร 0-2265-6536

Telephone : +66 265-6538 Fax : +66 265-6536